

Nr 100

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ratifikation av rättshjälpsavtal mellan Sverige och Frankrike; given Stockholms slott den 9 mars 1956.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 12 regeringsformen, föreslå riksdagen att godkänna ratifikation av två avtal mellan Sverige och Frankrike, det ena angående ömsesidig rättshjälp i civilmål och det andra angående ömsesidig rättshjälp i brottmål.

GUSTAF ADOLF

Östen Undén

Propositionens huvudsakliga innebörd

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner dels ett rättshjälpsavtal, som i förhållandet mellan Sverige och Frankrike bestämmer sättet för tillämpningen och räckvidden av vissa bestämmelser i den av de båda länderna tillträdna multilaterala Haagkonventionen den 17 juli 1905 angående civilprocessen, dels ett avtal om rättshjälp i brottmål.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och inrikesdepartementen anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om *ratifikation av två den 7 mars 1956 undertecknade rättshjälpsavtal mellan Sverige och Frankrike* och anför därvid följande.

För att genomföra en rättegång i ett land kan det ofta erfordras att ett annat lands myndigheter lämnar sin medverkan genom att verkställa delgivning eller bevisupptagning eller på annat sätt. I viss utsträckning har sådan rättshjälp blivit föremål för reglering genom internationella avtal. På civilprocessens område är sålunda framför allt att märka den ännu gällande multilaterala Haagkonventionen av den 17 juli 1905 angående vissa till civilprocessen hörande ämnen av internationell natur. Denna konvention, som är avsedd att ersättas av en ny väsentligen likalydande konvention i samma ämne dagtecknad i Haag den 1 mars 1954, är alltså gällande bl. a. i förhållandet mellan Sverige och Frankrike.

Vad åter gäller samarbetet mellan Sverige och Frankrike i fråga om rättshjälp i brottmål fanns vissa, ehuru ofullständiga, bestämmelser härom i den svensk-franska utlämningskonventionen av den 4 juni 1869. Sedan denna konvention efter uppsägning från svenskt håll upphört att gälla med utgången av år 1954, lämnar de båda länderna varandra rättshjälp i brottmål utan stöd av avtal.

Den nyssnämnda civilprocesskonventionen av den 17 juli 1905, till vilken ett tjugutal stater är anslutna, ger i skilda kapitel regler för internationell rättshjälp hänförande sig till delgivning av handlingar, bevisupptagning, parts skyldighet att ställa säkerhet, kostnadsfri hjälp i rättegång m. m. I stort sett kan konventionen sägas ha fungerat tillfredsställande för Sveriges del, och de smärre meningsskiljaktigheter, som uppstått mellan Sverige och andra fördragsslutande stater vid tillämpningen, har som regel utan svårig-

het kunnat utjämnas på diplomatisk väg. Förhållandet till Frankrike har emellertid erbjudit särskilda problem, vilka sammanhänger med den franska rättens bestämmelser om delgivning av stämningar och andra rättegångshandlingar med personer bosatta utom Frankrike.

Enligt art. 69 mom. 10 i den franska Code de Procédure Civile skall personer som är bosatta utomlands stämmas genom stämningshandlingens överlämnande till åklagarmyndigheten (*le parquet*) vid den franska domstol där käromålet anhängiggöres. Åklagarmyndigheten påtecknar handlingens original att stämning skett och sänder kopia till franska utrikesministeriet eller annan, i konvention utpekad myndighet för vidarebefordran till svaranden. Gäller stämningen en svarande med hemvist i Sverige, sänder franska utrikesministeriet handlingen till franska ambassaden i Stockholm, vars konsulära avdelning regelmässigt översänder handlingen till utrikesdepartementet med begäran att den skall delgivas med svaranden i enlighet med Haagkonventionens regler. Från utrikesdepartementet vidarebefordras handlingen till länsstyrelsen i det län där svaranden har sitt hemvist. I normala fall uppdrager därefter länsstyrelsen åt polismyndighet eller stämningssman på platsen att verkställa delgivningen. Trots de många mellanled som handlingen sålunda måste passera på sin vandring från den franska domstolen, representerad av dess *parquet*, till svaranden, nås denne i allmänhet av stämningen i så god tid att han får möjlighet att vidtaga erforderliga åtgärder för att bevaka sin rätt i processen. Skulle emellertid handlingen icke nå svaranden i tid, hindrar detta icke att rättegångsförfarandet i Frankrike genomföres. Delgivningen anses nämligen enligt sagda lagrum och fast rättspraxis ha ägt rum med den utomlands bosatte svaranden i behörig ordning redan då stämningen överlämnades till åklagarmyndigheten. Från denna tidpunkt löper den i varje särskilt fall tillämpliga fristen. Översändandet av en kopia av handlingen genom franska utrikesministeriets försorg har således icke någon avgörande processuell betydelse utan avser endast att svaranden skall underrättas om att han i behörig ordning instämmts att svara inför fransk domstol. Oavsett huruvida stämningen faktiskt kommit svaranden tillhanda, kan domstolen sålunda utan hinder av svarandens frånvaro upptaga målet till prövning och avkunna dom däri.

Det nu tecknade rättsläget i Frankrike innebär, att svenska medborgare eller företag med franska affärsförbindelser kan riskera, att franska domstolar fäller domar mot dem, utan att de ens har fått kännedom om att rättegångsförfarande inletts.

Art. 69 mom. 10 i Code de Procédure Civile gäller enligt sin ordalydelse endast stämningar, men det däri föreskrivna förfaringssättet anses i princip tillämpligt även på delgivning av domar och andra handlingar i eller utom rättegång. Risker för rättsförluster minskas i någon mån genom att förlorande part, som dömts i sin frånvaro, har vissa möjligheter dels att väcka talan om återvinning, dels att överklaga domen i högre rätt. Emellertid är det ingalunda uteslutet att den förlorande parten kan gå miste även om dessa rättsmedel till följd av förseningar i delgivningsförfarandet.

För svensk uppfattning är den franska rättens ståndpunkt i detta avseende helt främmande, och i Sverige liksom i många andra till Haagkonventionen anslutna länder har vid upprepade tillfällen frågan ställts huruvida det franska systemet för delgivning vore förenligt med Haagkonventionens bestämmelser. Ett studium av förarbetena till konventionen synes likväl på denna fråga endast kunna giva ett jakande svar. Problemet, som var aktuellt redan vid tillkomsten av den första civilprocesskonventionen av år 1896, ägnades i själva verket betydande uppmärksamhet under arbetet med den nu gällande konventionen vid den fjärde Haagkonferensen. På ett flertal ställen i konferensens publicerade dokument framhålles sålunda att konventionen icke avsåg att ingripa i den nationella rättens regler om behörig delgivning utan endast syftade till att genom en avtalsmässig reglering få till stånd ett effektivt och säkert sätt att med myndighets medverkan överbringa rättegångshandlingar från ett fördragsslutande land till ett annat.

De med det franska delgivningssystemet förenade riskerna för personer bosatta utom Frankrike har, som framgår av det föregående, bestått alltsedan Haagkonventionens tillkomst och redan dessförinnan. Med vidgade och intensifierade svensk-franska förbindelser har emellertid risktillfällena för svenska intressen starkt ökat i antal och behovet av ett skydd gjort sig alltmer gällande.

Då utsikterna till en ändring på internt franskt initiativ av de ifrågakörande franska lagbestämmelserna bedömts vara ringa, har det ansetts angeläget att genom förhandlingar med Frankrike söka få till stånd ett på avtal grundat skydd för de svenska intressena. Det är härvid att märka att enligt art. 26 i den franska konstitutionen ett i laga ordning ratificerat internationellt avtal är tillämpligt, även om avtalsbestämmelserna skulle stå i strid med de eljest enligt intern fransk rätt gällande reglerna.

Det har också ur praktiska synpunkter befunnits önskvärt att i samband med sådana förhandlingar komplettera Haagkonventionen med närmare föreskrifter såvitt gäller konventionens tillämpning på förhållandet mellan Sverige och Frankrike.

Vad angår rättshjälpen i brottmål mellan de båda staterna, sker denna för närvarande, som förut nämnts, helt utan avtalsmässigt underlag. Avsaknaden av avtalsregler har emellertid känts som en brist och i vissa fall gett anledning till friktion i samarbetet. Därtill kommer att de förut återgivna franska delgivningsbestämmelserna också är tillämpliga på brottmål, med påföljd att svenska medborgare även i sådana mål kan bli dömda i Frankrike utan att ha beretts tillfälle att försvara sig inför den franska domstolen. Av dessa skäl har det ansetts lämpligt att upptaga förhandlingar med Frankrike angående reglering även av rättshjälpen i brottmål.

På grundval av dessa överväganden instruerades beskickningen i Paris att till franska regeringen framföra förslag om förhandlingar. Sådana kom till stånd i Paris i juni 1955. Den svenska förhandlingsdelegationen stod under ledning av utrikesrådet Sture Petré.

Förhandlingarna resulterade i förslag till två avtal, det ena rörande rätts-

hjälp i civilmål och det andra rörande rättshjälp i brottmål. De båda avtalen, som undertecknades i Paris den 7 mars 1956, träder i kraft så snart de ratificerats.

Avtalen i fransk originaltext jämte översättning till svenska är fogade såsom bilagor till statsrådsprotokollet (*bilagor A och B*). Då bestämmelserna i avtalet om rättshjälp i civilmål till stor del utgöres av tillämpningsföreskrifter till Haagkonventionen och innehåller talrika hänvisningar till denna konvention, har det befunnits lämpligt att till protokollet foga jämväl sagda konventions originaltext jämte översättning (*bilaga C*).

Angående innehållet i avtalet om rättshjälp i civilmål må här anföras följande.

I inledningen förklaras att avtalet har det begränsade syftet att i förhållandet mellan Sverige och Frankrike bestämma sättet för tillämpningen och räckvidden av vissa bestämmelser i 1905 års Haagkonvention om civilprocessen.

Art. 1—3 behandlar delgivning av rättegångshandlingar och andra handlingar.

I *art. 1* fastslås att delgivning skall ske i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 2, 3, 4 och 5 i Haagkonventionen. Enligt *art. 2* i sistnämnda konvention kan vederbörande myndighet i den stat, som mottagit framställning om delgivning, i princip inskränka sig till att verkställa denna genom att överlämna handlingen till adressaten, såvitt denne frivilligt mottager densamma. Har i framställningen uttryckts önskemål om delgivning antingen i den form som för verkställande av liknande delgivning är föreskriven av lagen i den stat myndigheten tillhör eller i särskild form som icke strider mot samma lag, skall dock enligt *art. 3* i Haagkonventionen sådant önskemål efterkommas, under förutsättning att vissa i artikeln angivna språkvillkor uppfyllts.

Såsom en komplettering till dessa bestämmelser i Haagkonventionen stadgas i *art. 2 första stycket* att, i fall då någon vägrar att mottaga handling som förelägges honom med tillämpning av *art. 2* i Haagkonventionen eller då överlämnandet av annan orsak icke kan ske, myndighet som mottagit framställning om delgivningen omedelbart skall återsända handlingen till den myndighet som gjort framställningen och därvid uppgiva anledningen till att överlämnandet icke kunnat ske.

Andra och tredje styckena i samma artikel innehåller avtalets centrala bestämmelser avseende svenska intressens skydd mot de förut omnämnda franska delgivningsreglerna. I andra stycket föreskrives sålunda att delgivning skall anses verkställd den dag då handlingen överlämnades eller dess mottagande vägrades. Det i detta stadgande liggande skyddet för svenska medborgare och företag, som invecklas i rättegång i Frankrike, inskränkes emellertid av stadgandet i tredje stycket. Enligt detta skall delgivning av handling, upprättad i Frankrike, likväl där anses behörigen verkställd femton dagar efter det att fransk diplomatisk eller konsulär myndighet i Sve-

rige avsänt handlingen till vederbörande svenska myndighet, såframt icke redan dessförinnan handlingen överlämnats eller dess mottagande vägrats. Bestämmelsen innebär bl. a. att den frist, som i fransk processlagstiftning är tillförsäkrad den med vilken delgivning sker, börjar löpa senast femton dagar efter det att framställningen om delgivning av den franska myndigheten i Sverige avsänts till svensk myndighet som är behörig mottaga framställningen. Ifrågavarande frister är av naturliga skäl av skiftande längd beroende på arten av den processuella åtgärd varom fråga är i delgivningshandling. Nämnas kan att den i detta sammanhang särskilt betydelsefulla stämningensfristen vid franska *tribunaux de première instance* och *tribunaux de commerce* är en månad, såvitt gäller personer bosatta utom Frankrike i annat europeiskt land.

Art. 3 hänför sig till Haagkonventionens art. 6, i vilken stadgas att bestämmelserna i konventionens tidigare artiklar icke inskränker 1. befogenheten att översända handlingar med posten direkt till vederbörande i utlandet; 2. befogenheten för part att verkställa delgivning omedelbart genom kompetenta myndigheter i det land där delgivningen skall ske; samt 3. befogenheten för varje stat att låta verkställa delgivning av handlingar till i utlandet befintliga personer genom sina egna diplomatiska eller konsulära tjänstemän. Förutsättning för att befogenhet i dessa hänseenden skall föreligga är enligt artikeln att vederbörande stater träffat avtal därom eller, i brist på avtal, att den stat på vars område delgivningen skall ske, icke motsätter sig densamma; denna stat kan dock icke motsätta sig att diplomatisk eller konsulär tjänsteman utan användande av tvångsmedel delgiver handling med medborgare i den stat han företräder. I anslutning härtill föreskriver art. 3 i förevarande avtal, att bestämmelserna i avtalets föregående två artiklar icke utesluter Sveriges respektive Frankrikes befogenhet att låta sina konsulter direkt och utan användande av tvång överlämna delgivningshandlingar till medborgare i det egna landet och icke heller befogenheten att anlita de båda andra delgivningssätt som nämnts i mom. 1. och 2. i art. 6 i Haagkonventionen. Adressatens medborgarskap skall bedömas enligt lagen i det land där delgivningen skall ske.

Art. 4—7 innehåller vissa kompletterande bestämmelser till Haagkonventionens regler om bevisupptagning.

I art. 4 tillerkänner de fördragsslutande staterna varandra en befogenhet, som förutsetts i art. 15 i Haagkonventionen, nämligen att låta sina respektive diplomatiska eller konsulära tjänstemän verkställa viss bevisupptagning. Under förutsättning att intet tvång kommer till användning, må således enligt art. 4 sådan tjänsteman anställa förhör med medborgare i det land tjänstemannen företräder. Diplomatsk eller konsulär tjänsteman må också upptaga bevis som sådan medborgare genom företeende av handlingar frivilligt önskar förelägga honom. I kallelse till förrättning av ifrågavarande slag skall uttryckligen angivas att förfarandet äger rum utan tvång. Medborgarskapsfrågor som uppkommer vid tillämpningen av denna artikel skall bedömas enligt lagen i det land där bevisupptagningen skall ske. Som en följd därav

må fransk konsul i Sverige icke anställa förhör med fransk medborgare i Sverige, som tillika innehar svenskt medborgarskap.

Ett misslyckat försök till bevisupptagning genom diplomatisk eller konsular tjänsteman enligt föregående artikel utgör enligt *art. 5* icke något hinder för en senare framställning i enlighet med Haagkonventionens *art. 9*. Enligt huvudregeln i sistnämnda artikel skall framställning av konsul för vederbörande stat överlämnas till myndighet, som angives av den stat där åtgärden skall vidtagas. Bestämmelser om framställningens språkdräkt återfinnes i Haagkonventionens *art. 10*. En precisering av dessa bestämmelser i förhållandet mellan Sverige och Frankrike har gjorts i *art. 6*, där det heter att framställning om bevisupptagning skall vara åtföljd av översättning till det språk som brukas av den myndighet till vilken framställningen är riktad. Vidare föreskrives i samma artikel att översättningen skall vara bestyrkt av edsvuren översättare eller av översättare, som beedigat översättningen i enlighet med lagen i det land varifrån framställningen kommer. Med edsvuren översättare förstås här exempelvis av svensk handelskammare auktoriserad översättare och översättare som i Frankrike går under beteckningen *traducteur juré*.

Art. 7 reglerar kostnadsfrågor vid bevisupptagning i anslutning till kostnadsbestämmelserna i Haagkonventionens *art. 16*. I sistnämnda artikel stadgas såsom huvudregel att avgifter av vad slag de vara må icke får utkrävas för verkställande av bevisupptagning. Om annat ej överenskommits, må dock stat, där bevisupptagningen äger rum, av den andra staten utkräva ersättning för vad som blivit utbetalat till vittnen eller sakkunniga ävensom för vissa kostnader som föranletts av att vittnen icke frivilligt inställt sig eller för kostnader som uppstått genom att bevisupptagningen på begäran ägt rum i särskild form. Genom avtalets *art. 7* ger nu Sverige och Frankrike i sitt inbördes förhållande avkall på sin rätt enligt Haagkonventionen att utkräva erlagd vittnesersättning, vilken kostnad föreskrives skola stanna på den stat där vittnesförhöret ägt rum. För kostnader som föranletts av vittnes underlåtenhet att frivilligt inställa sig skall däremot den stat som begärt bevisupptagningen svara. Detsamma gäller kostnader för sakkunniga.

I *art. 8—9* i avtalet har intagits bestämmelser om ställandet av säkerhet för rättegångskostnader.

I *art. 8* stadgas sålunda att juridiska personer, som bildats i ettdera landet i enlighet med dess lagar, i det andra landet skall åtnjuta de förmåner som tillerkännes fysiska personer enligt artiklarna 17, 18 och 19 i Haagkonventionen. Stadgandet innebär att en sådan juridisk person, då den uppträder som kärke eller intervenient i rättegång, icke på grund av sin egenskap av utländsk skall kunna förpliktas att ställa säkerhet, av vad slag det vara må, eller att verkställa deposition till täckande av ersättning till domstolen. Genom hänvisningen till artiklarna 18 och 19 i Haagkonventionen utfäster sig de båda staterna att tillse att juridiska personer, som med tillämpning av ovannämnda stadgande befriats från skyldigheten att ställa säkerhet eller verkställa deposition, icke därigenom undandrager sig verk-

ställighet av dom avseende rättegångskostnader. Sådan dom skall enligt avtalets art. 8, jämförd med Haagkonventionens art. 18, på domstolslandets begäran kostnadsfritt göras verkställbar av behörig myndighet i det andra landet efter viss formell undersökning, varom föreskrifter finnes i art. 19 i Haagkonventionen.

Enligt art. 9 skall juridiska personer, som avses i art. 8, och fysiska personer, som är medborgare i endera av de fördragsslutande staterna, vid rättegång i den andra staten ha rätt att fordra ställande av säkerhet för rättegångskostnader under samma förutsättningar som denna stats egna medborgare.

Art. 10 innehåller bestämmelser rörande avtalets tillämpningsområde. I överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i Haagkonventionen stadgas att avtalet, i vad avser Franska Republiken, är tillämpligt endast på det europeiska Frankrike. Genom skriftväxling mellan de båda regeringarna skall avtalet kunna göras tillämpligt även på Franska Republikens övriga områden och på områden, vilka Franska Republiken företräder på det internationella planet. Förutsättning härför är dock att Haagkonventionen dessförinnan satts i kraft för dessa områden.

För undvikande av varje möjlighet till tveksamhet förklaras i art. 11, att avtalet icke rubbar Haagkonventionens bestämmelser. Vidare förutses i denna artikel att den nya Haagkonventionen av den 1 mars 1954 kommer att träda i stället för den nu gällande konventionen. Avtalets bestämmelser skall sålunda äga motsvarande tillämpning på den nya Haagkonventionen, så snart denna trätt i kraft mellan Sverige och Frankrike.

I art. 12 föreskrives att avtalet skall träda i kraft den dag då ratifikationsinstrumenten utväxlas samt förbli gällande till utgången av en sexmånadersfrist, räknad från dag då uppsägning skett.

Redogörelsen för innehållet i de särskilda artiklarna i avtalet om rättshjälp i civilmål är därmed avslutad. Här skall emellertid också nämnas att Frankrike och Sverige vid avtalets undertecknande utväxlat ministeriella noter, i vilka de båda länderna upplyst varandra om vilka myndigheter — andra än vederbörande lands utrikesministerium — som är behöriga att mottaga framställningar om delgivning. Innehållet i dessa skrivelser kommer att beröras i det följande. Vid samma tillfälle har vidare från fransk sida avgivits en förklaring, varav framgår att Frankrike anser sig berättigat att, med stöd av Haagkonventionens bestämmelser i art. 4 och 11 till skydd för fördragsslutande stats suveränitet och säkerhet, avvisa eventuella svenska framställningar om åtgärder som skulle strida mot Frankrikes *ordre public*. Stridande häremot är enligt skrivelsen allt som står i motsättning till principerna i Frankrikes offentliga rätt (*droit public*) eller till dess lagar och goda seder.

Vad angår innehållet i avtalet om rättshjälp i brottmål må anföras följande.

I art. 1 fastslås att de båda staterna är skyldiga att lämna varandra rättshjälp i brottmål med undantag för fall då den stat, som mottagit framställ-

ning om rättshjälp, anser att målet är av politisk natur eller av beskaffenhet att kränka statens suveränitet, medföra fara för dess säkerhet eller strida mot dess allmänna rättsprinciper (*ordre public*).

Art. 2—5 behandlar enligt sin rubrik översändandet och delgivning av rättegångshandlingar och domstolsbeslut.

Enligt art. 2 skall delgivningshandlingen avfattas på den myndighets språk, som begär delgivningen, och skall översändas på diplomatisk väg. I enlighet härmed kommer svenska delgivningshandlingar — utan översättning till franska — att tillställas franska utrikesministeriet av svenska beskickningen i Paris och franska delgivningshandlingar — utan översättning till svenska — att översändas till svenska utrikesdepartementet av franska ambassaden i Stockholm.

Vad beträffar framställningen om delgivning skall denna, ifrån vilketdera landet den än kommer, enligt art. 3 avfattas på franska eller vara åtföljd av översättning till franska. Den skall innehålla uppgift om den myndighet från vilken delgivningshandlingen härrör och om handlingens art. Därjämte skall i framställningen bl. a. intagas en beskrivning av brottet samt den tilltalades eller dömdes namn.

I art. 4 stadgas att delgivning i princip skall ske formlöst genom att handlingen överlämnas till adressaten antingen på administrativ väg eller genom rekommenderad postförsändelse med mottagningskvitto. Därest i framställningen om delgivning begärts att denna skall ske i den form som föreskrives av den mottagande statens lag, skall sådan begäran dock efterkommas.

Beviset om delgivningen skall översändas på diplomatisk väg, vilket i praktiken givetvis innebär att det skall befordras på samma väg som anlitas för framställningens översändande. Beviset kan utgöras av ett av adressaten undertecknat erkännande av mottagandet eller av det kvitto, undertecknat av adressaten, som erhålles vid delgivning genom posten eller av intyg om formen och tiden för delgivningen utfärdat av den myndighet som mottagit framställningen. Då denna alltid skall riktas till vederbörande utrikesministerium, skulle det, i betraktande av avtalets ordalydelse, måhända kunna förefalla som om sådant intyg endast finge utfärdas av ministeriet. Originaltextens uttryck *l'autorité requise* får emellertid anses även täcka den myndighet till vilken en framställning vidarebefordrats för delgivningens verkställande. Artikelnen ger slutligen förhållningsregler för det fall att delgivningen av en eller annan anledning icke kunnat ske. Delgivningshandlingen skall då återställas på diplomatisk väg, samtidigt som uppgift lämnas om det hinder som mött för delgivningen. Har adressaten vägrat att mottaga handlingen, skall så noggrant som möjligt angivas under vilka omständigheter detta skett och vilka skäl som åberopats.

Art. 5 hör rätteligen icke hemma under den förut nämnda rubriken till art. 2—5 men har hänförts dit på grund av sitt direkta samband med delgivningsbestämmelserna. Här stadgas nämligen att den som äger hemvist i ettdera av de fördragsslutande länderna icke må i sin frånvaro dömas av

judiciell myndighet i det andra landet förrän minst en månad förflutit sedan underrättelsen om stämningen överlämnats till hemvistlandets regering. Förutsättning för att regeln skall gälla är dock att den judiciella myndigheten underrättats om den tilltalades adress. Detta torde få anses ha skett, om adressen uppgivits vid polisförhör. Ehuru artikeln utformats som en reciprok bestämmelse, har den betydelse endast för personer med hemvist i Sverige vilka åtalas i Frankrike. Svensk lag medger som bekant icke att någon dömes till ansvar i brottmål utan att han bevisligen mottagit stämning i målet, och personer med hemvist i Frankrike har följaktligen icke behov av en skyddsregel av ifrågavarande slag i samband med rättegång i Sverige. Artikelns underliggande motiv är sålunda uteslutande att söka i den franska lagen, vars relevanta bestämmelser i denna del redan tidigare berörts.

Art. 6—9 innehåller bestämmelser om bevisupptagning.

Enligt *art. 6* skall framställning härom beslutas av judiciell myndighet och översändas på diplomatisk väg. Under uttrycket judiciell myndighet faller givetvis i första hand domstolarna i de båda länderna. Även de franska undersökningsdomarna, *juges d'instruction*, är att betrakta som judiciell myndighet i avtalets mening. I vad mån även vissa andra franska myndigheter kan hänföras under detta begrepp är svårare att fastslå. Frågan torde lämpligen böra överlåtas för besvarande i praxis, för svenskt vidkommande i första hand av utrikesdepartementet och i andra hand av de svenska domstolarna. Klart är emellertid att icke polismyndighet eller åklagare, vare sig i Sverige eller Frankrike, äger påfordra bevisupptagning av domstol under återopande av avtalet. I brådskande fall äger den judiciella myndighet, som beslutat anhålla om bevisupptagningen, att med avvikelse från huvudregeln sända sin framställning direkt till viss myndighet i det andra landet. Såsom mottagare av sådana brådskande framställningar har utpekats, i Sverige, utrikesdepartementets rättsavdelning och, i Frankrike, den i territoriellt hänseende behöriga åklagarmyndigheten. Kopia av framställningen skall samtidigt sändas på diplomatisk väg. I praktiken torde svenska domstolar, i de exceptionella fall då sådan framställning anses motiverad, böra sända denna till åklagarmyndigheten (*le parquet*) vid domstolen i det arrondissement (*tribunal de première instance*) där de av bevisupptagningen berörda personerna eller föremålen finnes tillgängliga.

Framställning om bevisupptagning — regelmässigt bestående av dels en domstolshandling, dels en diplomatisk följeskrivelse — skall vara avfattad på franska eller vara åtföljd av översättning till detta språk. Förekommer bilagor till framställning av fransk judiciell myndighet, kan dock utrikesdepartementet på eget eller vederbörande svenska domstols initiativ begära översättning till svenska därav. Framställning av svensk domstol om bevisupptagning i Frankrike måste sålunda föreläggas vederbörande franska domstol på franska.

I *art. 7* stadgas att bevisupptagning skall verkställas i enlighet med lagstiftningen i den stat som mottagit framställningen och på dess språk.

Enligt *art. 8* skall underrättelse om dagen och platsen för begärd bevis-

upptagnings verkställande lämnas endast om den stat, som gjort framställningen, uttryckligen hemställt därom.

När bevisupptagning verkställts, skall enligt *art. 9* verkställighetshandlingarna — utan översättning — översändas på diplomatisk väg. För den händelse bevisupptagningen av någon anledning icke kan ske, skall enligt samma artikel underrättelse omedelbart lämnas om det hinder som mött.

Om kostnaderna för delgivning och bevisupptagning stadgas i *art. 10*, att dessa må utkrävas endast om de avser sådan medverkan av sakkunnig eller *officier ministériel* som lämnats på särskild begäran. Uttrycket *officier ministériel*, som saknar exakt svensk motsvarighet, har i den svenska översättningen fått återges enbart med »stämningsman», ehuru under det franska uttrycket ingår även vissa andra funktionärer. Icke heller kostnader av nu ifrågavarande slag avses skola utkrävas, med mindre beloppets storlek kan motivera igångsättandet av den relativt omständliga återkravsproceduren. I överensstämmelse härmed har vid avtalets undertecknande skrivelser utväxlats enligt vilka de båda länderna avstår från sin rätt till ersättning enligt *art. 10* i de fall där de ersättningsgilla kostnaderna icke överskrider 5 000 francs, respektive detta beloppss motvärde i svenskt mynt, för närvarande ungefär 75 kronor.

Art. 11, första stycket, förutser möjligheten av att det kan bli nödvändigt att öva viss påtryckning för att förmå vittne eller sakkunnig att bege sig från det ena landet till domstol i det andra, som önskar höra honom. De båda avtalsslutande staterna har därför utfäst sig att, efter framställning på diplomatisk väg, uppmana vittnet eller den sakkunnige att efterkomma den på honom utfärdade kallelsen. Hörsammas kallelsen, skall vederbörande ha ersättning för sitt uppehåll i det andra landet och för kostnaderna för resan från och till bostadsorten. Ersättningen skall beräknas efter grunder, som i vart fall icke är för vederbörande oförmånligare än de som finnes fastställda i domstolslandets taxor och reglementen.

Detta stadgande kompletteras i *artikelns andra stycke* av en regel om viss straffrättslig immunitet för vittne eller sakkunnig under uppehållet i det land där han på kallelse frivilligt inställt sig. Oavsett vittnets eller den sakkunniges nationalitet må han ej lagföras eller kvarhållas för brottslig gärning eller för straffdom från tiden före hans avresa från det land, där han mottagit kallelsen. Till undvikande av missbruk av denna bestämmelse har det stadgats att immuniteten upphör, om vittnet eller den sakkunnige kvarstannat i landet, oaktat han haft möjlighet att lämna detsamma under trettio på varandra följande dagar efter det att hans närvaro icke längre påfordrades av de judiciella myndigheterna. Avbrott i en löpande utresefrist på grund av myndighetsåtgärd i domstolslandet innebär uppenbarligen att en ny frist på trettio sammanhängande dagar börjar löpa så snart hindret upphört. Även andra hinder kan emellertid vara att beakta. Sålunda bör exempelvis en allmän transportstrejk på fristens trettionde dag medföra att en ny frist börjar löpa.

Art. 12 och 13 upptager föreskrifter om utväxling av straffregisterutdrag.

I *art. 12* stadgas att parterna på diplomatisk väg skall tillställa varandra underrättelser — utan översättning — om straffdomar som i det ena landet avkunnats mot medborgare i det andra landet och som är av beskaffenhet att skola införas i domstolslandets straffregister. Det sagda skall gälla även om den dömde jämväl är medborgare i domstolslandet och sålunda har dubbelt medborgarskap. Uttrycket *medborgare* i avtalets mening har närmare definierats i *art. 14*.

Art. 13, som tager sikte på behovet av straffregisterupplysningar under pågående förundersökning eller rättegång i brottmål, föreskriver att framställningar på diplomatisk väg om utdrag ur straffregister skall efterkommas. Sådan framställning skall enligt den franska originaltexten utgå från en *magistrat*, varmed avses domare och åklagare men exempelvis icke polismyndighet. Förpliktelsen att på begäran översända straffregisterutdrag är icke begränsad till sådana som avser medborgare i det land där förundersökningen eller rättegången pågår. Korrespondensen skall ske på diplomatisk väg.

Under rubriken »Slutbestämmelser» har i *art. 14—16* sammanförts en begreppsdefinition, en bestämmelse om avtalets tillämpningsområde samt ett avtalstekniskt stadgande.

Begreppsdefinitionen återfinnes i *art. 14*, enligt vilken med uttrycket *medborgare* skall förstås, såvitt gäller Frankrike, alla franska medborgare (*nationaux français*), medborgare (*ressortissants*) i Franska Unionen och medborgare (*ressortissants*) i stater och områden, vilka Frankrike företräder på det internationella planet. Till Franska Unionen hör för närvarande, förutom det europeiska Frankrike och Algeriet, de fyra transoceaniska departementen (Guadeloupe, Martinique, Réunion och Franska Guyana), de transoceaniska territorierna (Franska Västafrika, Franska Ekvatorialafrika, Madagaskar, Komorerna, Franska Somaliland, Nya Kaledonien, Franska Oceanien, Saint-Pierre och Miquelon), de franska förvaltningsområdena (Togoland, Kamerun) samt vissa andra områden, vilka i detta sammanhang icke torde behöva beaktas. På det internationella planet företräder Frankrike alltså Marocko och Tunisien, men om dessa båda länders internationella status pågår som bekant för närvarande förhandlingar.

Avtalets tillämpningsområde bestämmes i *art. 15* för Franska Republikens del till det europeiska Frankrike, Algeriet och de transoceaniska franska departementen. Tillämpningsområdet kan genom skriftväxling utvidgas att omfatta andra franska områden utom Europa och områden som Frankrike företräder på det internationella planet.

I *art. 16* slutligen stadgas att avtalet skall träda i kraft i och med utväxlingen av ratifikationsinstrumenten och förbli i kraft till dess endera staten uppsäger detsamma med iakttagande av en uppsägningstid av sex månader.

Departementschefen

I ingressen till avtalet om rättshjälp i civilmål heter det att avtalet syftar till att i förhållandet mellan Sverige och Frankrike be-

stämman sättet för tillämpningen och räckvidden av vissa bestämmelser i 1905 års Haagkonvention angående civilprocessen. Emellertid är att märka att avtalet på vissa punkter går utanför denna konventions ram. Detta gäller främst den ur svensk synpunkt viktiga skyddsregeln i art. 2, som till skillnad från Haagkonventionens delgivningsregler tränger in på den nationella processrättens område. Uppmärksammas bör också att avtalets art. 8 och 9 om ställande av säkerhet för rättegångskostnader innehåller vissa i förhållande till Haagkonventionen helt nya regler.

Art. 1—3 ansluter sig till det avsnitt i Haagkonventionen, art. 1—6, som behandlar delgivning.

I Haagkonventionen har man utgått från att samarbetet på detta område mellan de avtalsslutande staterna i allmänhet skall försiggå utan anlitande av diplomatiska kanaler. Den grundläggande förpliktelsen för de till Haagkonventionen anslutna staterna består sålunda enligt samma konventions art. 1 i ett åtagande att efterkomma framställningar om delgivning från konsul för annat avtalsslutande land. Till vilken myndighet konsulerna skall rikta sina framställningar är icke närmare angivet i konventionen, utan denna förutsätter att de avtalsslutande staterna var för sig anvisar den eller de myndigheter som skall vara behöriga att mottaga dylika framställningar. Skulle någon stat föredraga att framställningar om delgivning inom dess område göres på diplomatisk väg, står det emellertid enligt uttryckligt stadgande i artikeln staten i fråga fritt att påfordra sådant förfaringssätt. Vad beträffar Sverige och Frankrike har ingendera staten begagnat sig av sistnämnda möjlighet, såvitt gäller deras inbördes förhållande. Ehuru sålunda franska konsul i Sverige har rätt, jämlikt 7 § i kungörelsen den 30 april 1909 angående delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet, att rikta framställningar om delgivning av handlingar av civilrättslig natur direkt till länsstyrelserna, torde praktiskt taget alla franska framställningar om svensk medverkan vid delgivning framföras på diplomatisk väg. Ur fransk synpunkt erbjuder denna väg bl. a. fördelen att framställningen kan skrivas på franska. Framställning till länsstyrelse skall däremot vara avfattad på svenska.

Delgivning av svenska handlingar i Frankrike sker för närvarande som regel utan anlitande av den diplomatiska vägen. De svenska diplomatiska och konsulära myndigheterna i Frankrike söker i stället i största möjliga utsträckning själva ombesörja delgivningen. Kan detta av praktiska skäl icke ske, brukar de vända sig direkt till fransk stämningssman (*huissier*) med begäran om delgivning. Sistnämnda tillvägagångssätt faller emellertid utom ramen för bestämmelsen i Haagkonventionens art. 1, eftersom dessa stämningssmän icke av Frankrike anvisats som mottagare av delgivningshandlingar.

För att underlätta de svensk-franska delgivningsärendenas handläggning i den ordning som Haagkonventionen förutsett, har de båda staterna i avslutning till art. 1 i förevarande avtal utväxlat ministeriella noter, i vilka utpekats de myndigheter som skall vara behöriga att mottaga konsulers fram-

ställningar om delgivning av handlingar, nämligen i Frankrike åklagarmyndigheten vid den domstol inom vars jurisdiktionsområde adressaten befinner sig och i Sverige länsstyrelsen i det län där adressaten vistas. Framhållas må i detta sammanhang att det även i framtiden blir möjligt att såsom hittills anlita den diplomatiska vägen för framställningar om delgivning. Artikelns eget innehåll utgöres blott av en hänvisning till artiklarna 2, 3, 4 och 5 i Haagkonventionen. Av dessa artiklar torde här endast artiklarna 2 och 3 påkalla några närmare kommentarer.

Art. 2 i Haagkonventionen ger föreskrifter angående delgivning utan iakttagande av särskilda formaliteter. Mottager myndighet delgivningsframställning, på vilken denna artikel är tillämplig, har myndigheten endast att söka se till att handlingen kommer vederbörande tillhanda. Överlämnandet kan ske på valfritt sätt. Vem som överlämnar handlingen till mottagaren saknar sålunda betydelse. Det kan vara — och är väl som regel i Sverige — en stämmingsman, men det kan också vara exempelvis en polisman utan stämmingsmans behörighet, en brevbärare eller annan postfunktionär. Det förutsättes emellertid att adressaten som regel skriftligen erkänner mottagandet. Skulle av någon anledning sådant erkännande icke ha lämnats, kan detta jämlikt art. 5 i Haagkonventionen ersättas av ett myndighetsintyg om formen och tidpunkten för delgivningen. Framställning om delgivning enligt art. 2 skall efterkommas utan hänsyn till delgivningshandlingens språkdräkt. Art. 3 i Haagkonventionen reglerar delgivning då vissa formkrav måste uppfyllas för att delgivningen skall kunna anses behörigen verkställd. Delgivning enligt denna artikel sker endast under förutsättning att handlingen är avfattad eller åtföljd av översättning på det språk, som brukas av den myndighet som mottager framställningen, eller på annat mellan de berörda båda staterna överenskommet språk. Mottagandet av delgivningshandling i detta skick ger dock icke utan vidare anledning till delgivning enligt art. 3. För att denna omedelbart skall företagas i någon av de i artikeln förutsedda formerna — den i det verkställande landet för liknande fall föreskrivna formen eller annan önskad form som ej strider mot samma lands lagar — måste uttrycklig begäran därom intagas i delgivningsframställningen. Har så ej skett, kan den mottagande staten först pröva om delgivning enligt art. 2 är möjlig. Misslyckas ett sådant delgivningsförsök, måste vederbörande myndighet emellertid söka verkställa delgivningen i den form som dess egen lag föreskriver för motsvarande fall. Art. 2 innebär att delgivning i artikelns mening skall äga rum endast om den person för vilken handlingen är avsedd frivilligt mottager denna. Anmärkas bör att detta stadgande icke ålägger den myndighet som mottagit framställningen skyldighet att vidtaga några andra delgivningsåtgärder, därest mottagandet av handlingen enligt art. 2 vägras. Bortsett från de nyss berörda fallen, då språk villkoren i art. 3 uppfyllts men begäran om delgivning i viss form icke framförts, har vederbörande myndighet endast att återställa handlingen till delgivningsframställningens avsändare och därvid meddela, att adressaten vägrat att mottaga handlingen. Adressaten kan givetvis vägra att

mottaga handlingen, även när den förelägges honom med tillämpning av delgivningsförfarande enligt art. 3. I detta fall konstateras emellertid hans vägran i en sådan form att det gjorda delgivningsförsöket enligt lagen i det land som gjort framställningen som regel kan betraktas som en i behörig ordning verkställd delgivning. Ett skriftligt konstaterande av ett misslyckat delgivningsförsök enligt art. 2 torde däremot i många länder icke kunna tillerkännas vitsord som bevis om behörig delgivning.

Vad likväl beträffar tillämpningen av dessa båda artiklar på förhållandet mellan Sverige och Frankrike kan nämnas att överlämnande av delgivningshandlingar jämlikt art. 2 givetvis är tillfyllestgörande, såvitt gäller franska rättegångshandlingar. Såsom förut skildrats har den rättsligt verkande delgivningen redan skett i Frankrike vid *le parquet*. Den senare enligt Haagkonventionens regler tillkommande delgivningen är ur fransk synpunkt endast att betrakta som en underrättelse om vad som förevarit. Enligt art. 2 i förevarande avtal sker nu i detta avseende en jämkning till skydd för svenska intressen, men denna jämkning ändrar icke den grundläggande regeln om delgivning genom handlingens överlämnande till *le parquet*. Erfarenheten visar också att man i franska delgivningsframställningar alltid nöjer sig med att begära delgivning enligt art. 2 i Haagkonventionen. Dessa framställningar efterkommes emellertid på svensk sida i många fall i överensstämmelse med föreskrifterna i art. 3, varvid stämningsman anlitas. Tillvägagångssättet torde bero på rent praktiska överväganden. Det är emellertid i detta sammanhang att observera att krav om ersättning för stämningsmannens medverkan i dessa fall icke torde kunna göras gällande hos franska vederbörande, trots att art. 7 i Haagkonventionen föreskriver att ersättning för dylik medverkan må utkrävas vid delgivning enligt art. 3. Rimligen kan icke denna bestämmelse vara tillämplig, då delgivningen visserligen skett enligt sistnämnda artikel, men framställningen avsett delgivning enligt art. 2.

För Sveriges del synes delgivning av svenska rättegångshandlingar i Frankrike enligt art. 2 vara fullt tillfredsställande, under förutsättning att mottagaren kvitterar handlingen med skriftligt erkännande. Däremot kan möjligen tvivel uppstå om delgivningens behöriga verkställande, om framställningen resulterar i fransk myndighets intyg antingen att handlingen formlöst överlämnats till adressaten eller representant för honom eller att vederbörande vägrat att mottaga densamma. Framställning om delgivning enligt art. 3 — med ty åtföljande översättningstvång — torde därför ej sällan böra komma till användning från svensk sida.

Art. 2 i avtalet innehåller, som förut nämnts, de regler som syftar till att bereda svenska intressen skydd mot riskerna av de franska delgivningsreglernas tillämpning på personer bosatta i Sverige. Artikelns bestämmelser härutinnan föregås emellertid i *första stycket* av ett stadgande om skyldighet för vederbörande myndighet att underrätta om hinder som kan ha mött för delgivning enligt Haagkonventionens art. 2. Denna skyldighet torde följa redan av samma konventions art. 1, men det har ansetts lämpligt att komplettera art. 2 med ett otvetydigt stadgande om skyldighetens närmare in-

nebörd. Stadgandet bidrager dessutom till att draga upp en klar skiljelinje mellan artiklarna 2 och 3 i Haagkonventionen.

I inledningen till detta anförande har en närmare redogörelse lämnats för hurusom svenska medborgare och företag för närvarande löper vissa risker för rättsförluster till följd av de franska reglerna i art. 69 mom. 10 i Code de Procédure Civile om delgivning vid *le parquet* med personer bosatta utomlands. Det kan sålunda inträffa, att svensk svarande i fransk rättegång dömes treds kovis, utan att vederbörande erhållit vetskap om den mot honom inledda rättegången. Mot sådan treds kodom finnes visserligen rättsmedel både i form av återvinning (*opposition*) och vad (*appel*), men på grund av samma delgivningsregler är det i vissa fall icke uteslutet att även de för begagnandet av dessa rättsmedel fastställda fristerna utlöper, utan att vederbörande i praktiken haft möjlighet att vidtaga erforderliga processuella åtgärder.

Det är mot denna bakgrund som nu i *andra och tredje styckena* i art. 2 stadgas ett visst skydd för den med vilken delgivning sker. Då det i andra stycket föreskrives att delgivningen skall anses verkställd den dag då handlingen överlämnades eller dess mottagande vägrades, är innebörden härav att i den stat som begärt delgivningen någon verkan icke får tilläggas denna förrän från den dag då handlingen tillställdes adressaten eller denne vägrade att mottaga densamma. Ur svensk synpunkt innebär detta icke någon avvikelse från vad som ändock skulle gälla beträffande rättegång i Sverige. För Frankrikes del är stadgandet däremot liktydigt med ett uppgivande av de processuella fristernas beräkning från dagen för delgivningshandlingens överlämnande till *le parquet*. Denna eftergift till förmån för svenska intressen begränsas emellertid av föreskriften i artikelns tredje stycke om att delgivning av handling, upprättad i Frankrike, likväl där skall anses behörigen verkställd femton dagar efter det att franska beskickningen eller franskt konsulat i Sverige avsänt handlingen till vederbörande svenska myndighet, såframt icke redan dessförinnan handlingen överlämnats till adressaten eller denne vägrat att mottaga densamma.

Denna reglering är att betrakta som ett kompromissresultat. Alltjämt kommer man sålunda att på svensk sida sakna en absolut garanti för att delgivningshandlingarna tillställas adressaten i tillräckligt god tid. Eftersom emellertid den i art. 2 meddelade skyddsregeln innebär en förlängning av den ordinarie franska processuella fristen, finnes det likväl goda skäl att antaga att stadgandet i praktiken skall tillgodose det svenska skyddsbehovet.

Skyddsbehovet gör sig naturligen i första hand gällande för personer och företag som har egendom i Frankrike eller eventuellt annat land, där franska domar kan verkställas. I Sverige är franska domar icke exigibla. Däremot är det möjligt att de i viss utsträckning kan anses här besitta rättskraft i den meningen att de svenska domstolarna kan förväntas lägga deras innehåll till grund för avgöranden rörande sådant som varit föremål för dom i Frankrike. Någon fullt klarläggande domstolspraxis i sådant hänseende föreligger likväl icke, liksom frågan icke heller funnit något entydigt svar i svensk

doktrin. Den möjligheten måste emellertid beaktas att de svenska domstolarna kan visa sig benägna att för frågan om en fransk tredskodoms rättskraft tillägga betydelse huruvida den stämmingsdelgivning som föregått domen uppfyllt rimliga anspråk enligt svensk uppfattning. Med tanke härpå bör det nu förevarande avtalet icke få kunna tolkas sålunda att svensk domstol därigenom avhänst möjligheten att från den nu angivna synpunkten taga ställning till verkan av en stämning till fransk domstol, som icke överlämnats till svaranden och som denne heller icke vägrat att mottaga. En sådan tolkning har också förebyggts genom att i tredje stycket i art. 2 uttryckligen tillkännagivits att det endast är i Frankrike som en delgivning får anses verkställd utan att handlingen överlämnats eller dess mottagande vägrats.

Art. 3 reglerar i anslutning till art. 6 i Haagkonventionen delgivning genom konsuls egen omedelbara försorg. Stadgandet innebär att svenska konsulter i Frankrike och franska konsulter i Sverige icke såsom för närvarande må verkställa delgivning med andra personer än sådana som är medborgare i det land konsuln företräder. Denna inskränkning av konsuls delgivningsbefogenheter torde å fransk sida vara grundad på suveränitetssynpunkter. Å svensk sida är däremot regeln i första hand motiverad av en önskan att bereda personer bosatta i Sverige det skydd, enligt art. 2 i förevarande avtal, som automatiskt träder i funktion om handlingar emanerande från Frankrike, i stället för genom fransk konsul, delgives i överensstämmelse med Haagkonventionens huvudregler. Genom det nu ifrågavarande stadgandet har en precisering skett av den befogenhet att delgiva handlingar i civilmål, som tillerkänts konsul i art. 30 av den svensk-franska konsularkonventionen av år 1955.

Befogenheten att låta delgiva på de båda andra sätt, som förutsetts i Haagkonventionens art. 6 under mom. 1. och 2., undergår genom art. 3 i förevarande avtal ingen förändring. I avsaknad av särskilt avtal härom skall således enligt samma art. 6 andra stycket gälla, att delgivning på dessa sätt må ske om det land, där delgivningen skall ske, icke motsätter sig densamma. Sverige, som icke uppställt några förbud i dessa hänseenden, torde hittills ha saknat anledning att taga ställning till frågan, när delgivning av franska handlingar på något av de båda förutsedda sätten veterligen aldrig ägt rum i Sverige. Frågan torde av samma skäl tills vidare kunna lämnas öppen. Några franska förbud mot delgivning av svenska handlingar i Frankrike på ifrågavarande sätt har ej meddelats. Detta har varit av stor betydelse i ärenden då skyndsamt delgivning i Frankrike av svenska rättegångshandlingar varit nödvändig. De svenska konsulerna har nämligen i sådana fall, såsom förut nämnts, kunnat vända sig direkt till franska stämmingsmän (*huissiers*) för delgivningens verkställande. Detta förfaringsätt torde även i framtiden ofta böra komma till användning. Anmärkas bör att ersättning måste lämnas för stämmingsmannens medverkan i sådana fall.

Stadgandena i art. 4—7 i avtalet ansluter sig till Haagkonventionens art. 8—16 angående bevisupptagning.

Möjligheten enligt *art. 4* att verkställa viss bevisupptagning genom diplomatiska eller konsulära tjänstemän har tillkommit på fransk begäran. För Sveriges del torde stadgandet vara av mindre intresse i betraktande av att svensk lag saknar bestämmelser om bevisupptagning i civilmål i denna form. Befogenheten att företaga hithörande förrättningar har begränsats sålunda att endast medborgare i det land den diplomatische eller konsuläre tjänstemannen företräder må av denne kallas till bevisupptagning, och att sådan må komma till stånd endast om vederbörande lämnar sitt samtycke därtill. Även i nu förevarande hänseende innebär avtalet en precisering av konsuls befogenhet enligt *art. 30* i den svensk-franska konsularkonventionen.

Ett misslyckat bevisupptagningsförsök av diplomatisk eller konsulär tjänsteman utgör enligt *art. 5* icke något hinder för framställning om bevisupptagning genom myndighets försorg enligt Haagkonventionen. Stadgandet torde icke påkalla någon särskild kommentar.

Av stadgandet i *art. 6* följer att svenska domstolars framställningar om bevisupptagning i Frankrike måste översättas till franska innan de vidarebefordras till vederbörande franska myndighet. Sådan översättning sker i enlighet med kungörelsen den 31 oktober 1947 med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av lagen den 20 december 1946 om bevisupptagning vid utländsk domstol. Till skillnad från motsvarande bestämmelse i avtalet om rättshjälp i brottmål är stadgandet i *art. 6* helt reciprokt. Franska framställningar om bevisupptagning i Sverige skall således vara åtföljda av översättning till svenska.

Vad gäller stadgandet i *art. 7* om kostnaderna för bevisupptagning är följande att märka. Enligt huvudregeln i *art. 16* i Haagkonventionen får ersättning icke utkrävas för bevisupptagning verkställd på fördragsslutande stats begäran. Vissa undantagsfall har dock uppställts. Viktigast ur praktiska synpunkter är undantagen avseende ersättning utbetalad till vittne eller sakkunnig. För sådana kostnader, liksom för kostnader i övriga undantagsfall, må gottgörelse sökas hos den stat som påkallat bevisupptagningen. Genom stadgandet i *art. 7* avstår nu Sverige och Frankrike från sin rätt enligt Haagkonventionen att utkräva ersättning för kostnader för vittnen. Övriga undantag från huvudregeln i konventionens *art. 16* skall däremot alltjämt gälla. Skälet till den ömsesidiga eftergiften beträffande vittnesersättning är att såväl Sverige som Frankrike funnit att de ersättningsgilla beloppen som regel är alltför små för att motivera det avsevärda administrativa och kamerala arbete som blir följden av återkrav.

En icke eftersträvad följd av stadgandet blir, att enskilda parter undgår kostnader för vilka gottgörelse av dem skulle ha lämnats om vittnesförhöret ägt rum i det land där rättegången pågår. Något missbruk av stadgandet i detta hänseende torde dock icke vara att befara.

För svenskt vidkommande torde stagandets tillämpning icke kräva annat författningsstöd än det som finnes i 10 § lagen den 20 december 1946 om bevisupptagning åt utländsk domstol.

Stadgandena i *art. 8* och *9* berör den särskilda processförutsättning som brukar gå under beteckningen *cautio judicatum solvi*.

Enligt Haagkonventionens art. 17 må medborgare i fördragsslutande land, som uppträder som kärke eller mellankommande part i rättegång i annat fördragsslutande land, icke på grund av sin egenskap av utlänning eller i följd av saknad av hemvist eller uppehållsort i domstolslandet förpliktas att ställa borgen eller annan säkerhet under vad namn det vara må eller att verkställa deposition för ersättning till domstol. För att vederbörande kärke eller mellankommande part skall komma i åtnjutande av denna förmån måste han emellertid ha sitt hemvist i något av de länder som anslutit sig till Haagkonventionen. Sistnämnda förutsättning är att anse som grundvalen för konventionens bestämmelser i art. 18 och 19 om verkställighet av domar avseende rättegångskostnader. Enligt art. 18 förpliktar sig de fördragsslutande staterna att på begäran kostnadsfritt genom behörig myndighet göra sådana domar verkställbara, om den ersättningspliktige fritagits från skyldigheten att ställa säkerhet eller verkställa deposition på grund av bestämmelserna i Haagkonventionens art. 17 eller i följd av lagstiftningen i domstolslandet. Stadgandet i art. 18 kompletteras i art. 19 av bestämmelser om förfarandet i det land där verkställighet sökes.

Den i art. 17 i Haagkonventionen stadgade förmånen avser endast fysiska personer. Genom stadgandet i art. 8 i förevarande avtal utsträcker emellertid nu, såvitt gäller rättegångar i endera av de båda fördragsslutande staterna, tillämpningen av art. 17 och exigibilitetsbestämmelserna i art. 18 och 19 till juridiska personer, som bildats i enlighet med lagen i den andra staten. Denna definition av de förmånsberättigade juridiska personerna får anses innefatta förutsättningen att dessa alltjämt är hemmahörande i sitt ursprungsland. Ett bolag, som bildats enligt fransk lag men som sedermera överflyttat hela sin verksamhet exempelvis till Marocko, synes därför icke kunna åberopa stadgandet i art. 8 för erhållandet av dispens från ställandet av säkerhet i svensk rättegång. I detta och liknande fall har nämligen grunden för tillämpningen av verkställighetsreglerna undanryckts.

Medan art. 8 tager sikte på kärandens situation, är utgångspunkten för bestämmelserna i art. 9 den motsatta. Stadgandets syfte är sålunda att i rättegång i ettdera landet tillförsäkra svarande hemmahörande i det andra landet samma rätt att kräva ställandet av säkerhet för rättegångskostnader som tillkommer svarande vilken är medborgare i domstolslandet. Rätten till nationell behandling i detta hänseende i domstolslandet har i artikeln tillerkänts medborgare i det andra landet samt juridiska personer som bildats i enlighet med detta lands lagar. Genomförandet av artikelns bestämmelse innebär en uppmjukning av den restriktiva ståndpunkt som svensk rätt, till skillnad från processlagstiftningen i många andra länder, intagit i detta hänseende. Någon motsvarighet till denna regel finnes icke i Haagkonventionen.

Frågan i vad mån stadgandena i art. 8 och 9 föranleder ändring i gällande svenska lagbestämmelser anmäles denna dag av chefen för justitiedepartementet.

Innehållet i slutbestämmelserna i art. 10—11 klargör bl. a. sambandet mellan förevarande avtal och Haagkonventionen.

Avtalet skall således enligt *art. 10*, i likhet med vad som gäller för Haagkonventionen, vara tillämpligt endast på det europeiska Frankrike. En utvidgning till andra franska områden eller av Frankrike på det internationella planet företrädda områden skall dock med svenskt samtycke kunna ske under förutsättning att motsvarande utvidgning redan dessförinnan skett såvitt gäller Haagkonventionen.

Avtalets principiella karaktär av tillämpningsföreskrifter till Haagkonventionen av den 17 juli 1905 understrykes av stadgandet i *art. 11* att avtalet icke rubbar denna konventions bestämmelser. Sättes konventionen ur kraft genom att den nya Haagkonventionen av år 1954 träder i dess ställe, skall förevarande avtal utan särskild överenskommelse eller annan åtgärd tillämpas på den nya konventionen. Beträffande sistnämnda konvention kan nämnas att den skall träda i kraft på sextionde dagen efter det att det fjärde ratifikationsinstrumentet deponerats och då skall ersätta 1905 års konvention i förhållandet mellan de stater som ratificerat den nya konventionen. Ingen stat har ännu ratificerat denna.

Enligt *art. 12* skall avtalet upphöra att gälla sex månader efter uppsägning. Ingen hänvisning har i detta sammanhang gjorts till Haagkonventionen. Avtalet bygger emellertid, såsom av *art. 11* framgår, på förutsättningen att antingen Haagkonventionen av år 1905 eller den av år 1954 är i kraft mellan de båda länderna. Skulle detta förhållande bringas att upphöra, torde därför avtalet böra sättas ur kraft samtidigt härmed.

Jag övergår nu till avtalet om rättshjälp i brottmål.

Den allmänna förpliktelsen för parterna enligt *art. 1* att bistå varandra i brottmål är icke uttryckligen inskränkt till de former av rättshjälp som reglerats i avtalets följande artiklar. Ingen tvekan torde emellertid kunna råda om att förpliktelsen endast avser rättshjälp av dessa slag, nämligen delgivning, bevisupptagning, utväxling av straffregisterutdrag samt viss medverkan för att förmå personer i det egna landet att efterkomma kallelse att inställa sig som vittnen eller sakkunniga i det andra landet. Rättshjälp i annan form är sålunda underkastad den diskretionära prövningsrätt som för närvarande gäller över hela området för rättshjälp i brottmål. De i avtalet gjorda åtagandena medför i praktiken en utvidgning av området för det svensk-franska rättshjälpssamarbetet endast såvitt avser utväxling av straffregisterutdrag. Under sådana omständigheter ligger avtalets största värde dels i det skydd *art. 5* bereder svenskar som instämts att svara i brottmål i Frankrike, dels i den vägledning avtalet kan ge för myndigheternas handläggning av hithörande ärenden. Det undanröjer också de möjligheter till friktion i det svensk-franska samarbetet på detta område, som framträtt på grund av frånvaron av exempelvis bestämmelser angående de praktiskt viktiga språk- och översättningsfrågorna.

Vissa allmänna undantag från förpliktelsen att lämna rättshjälp i brottmål har som förut nämnts fastställts i *art. 1*. Den stat som mottager framställningen äger sålunda avvisa densamma, om staten skulle finna att det ifrågavarande brottmålet är av politisk natur eller att med hänsyn till dess beskaffenhet den begärda åtgärden skulle kränka statens suveränitet, med-

föra fara för dess säkerhet eller strida mot dess allmänna rättsprinciper (*ordre public*).

Enligt 1 § lagen den 20 december 1946 om bevisupptagning åt utländsk domstol skall framställning om åtgärd som avses i lagen icke efterkommas, där fråga är om ansvar för gärning som har karaktären av politiskt brott eller som icke är i svensk lag belagd med straff. Även utan uttryckligt stadgande i lag eller annan författning gäller också andra inskränkningar beträffande rättshjälp åt utländsk domstol. Framställningar om sådan rättshjälp skall nämligen göras hos utrikesdepartementet och detta vidarebefordrar självfallet icke en framställning, med mindre det befunnits att den begärda åtgärden icke skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra risk för landets säkerhet eller strida mot allmänna svenska rättsprinciper. Samtliga hinder mot beviljande av rättshjälp åt utländsk domstol i brottmål, som enligt det nu sagda kan möta på svensk sida, har tydligen täckning i avtalstexten. I sådant hänseende är särskilt att märka att vid tolkningen av uttrycket *ordre public* vägledning får sökas i den förut berörda franska förklaringen avseende Haagkonventionens art. 4 och 11. Därav följer bl. a. att uttrycket täcker även det svenska förbudet mot bevisupptagning i mål angående gärning som icke är straffbelagd i Sverige.

Nödvändigheten av att i brottmålssammanhang beakta de avtalsslutande staternas suveränitet, säkerhet och *ordre public* synes i och för sig utgöra tillräcklig grund för avtalets regel, i artiklarna 2, 6, 11, 12 och 13, att framställning om rättshjälp skall ske på diplomatisk väg. Även språksvårigheter talar emellertid för kanalisering av rättshjälpen på denna väg. Det enda undantaget från regeln återfinnes i art. 6, andra stycket, som medger att framställning om bevisupptagning i brådskande fall må sändas direkt av judiciell myndighet i det ena landet till behörig myndighet i det andra landet. En kopia skall emellertid även i dessa fall sändas på diplomatisk väg. Regeln står i överensstämmelse med internationell sedvana och med de svenska författningarnas regler om rättshjälp i brottmål, vilka alla i princip förutsätter det svenska utrikesdepartementets medverkan. De avsteg som gjorts från principen hänför sig till nordiska länder och torde därför icke kunna åberopas i detta sammanhang.

I art. 2 har medgivits att delgivningshandlingar översändes utan översättning. Den stat, till vilken framställningen riktas, får därför själv avgöra i vad mån översättning skall göras genom de egna myndigheternas försorg. Stadgandet synes i stort sett överensstämma med hittills gällande ordning. Enligt denna har sålunda till svenska utrikesdepartementet inkomna franska delgivningshandlingar vidarebefordrats utan översättning, oavsett adressaternas nationalitet och språkkunskaper. Icke heller i nu förevarande sammanhang synes anledning föreligga att ålägga utrikesdepartementet eller annan svensk myndighet att i större eller mindre utsträckning ombesörja översättning till svenska av delgivningshandlingar. Såsom i det följande angives torde en svensk medborgares behov av att kunna fatta innebörden av den mottagna rättegångshandlingen kunna tillfredsställande tillgodoses på enklare sätt.

Art. 3 stadgar att framställning om delgivning skall avfattas på franska språket eller vara åtföljd av översättning till samma språk. Då framställning enligt avtalet endast kan göras på diplomatisk väg och då all officiell diplomatisk skriftväxling mellan Sverige och Frankrike sker på franska språket, har en sådan föreskrift befunnits naturlig.

I första hand för att underlätta handläggningen av delgivningsärendena i vederbörande utrikesministerium har i *art. 3* vidare föreskrivits att framställning om delgivning bl. a. skall innehålla uppgift om delgivningshandlingens art — stämning, dom, vittneskallelse e. d. — och en beskrivning av brottet. Dessa grundläggande uppgifter torde i de flesta fall vara tillräckliga för att sätta mottagaren i stånd att taga ställning till delgivningen. Det synes därför lämpligt att utrikesdepartementet i de fall där det icke uppenbarligen är onödigt, fogar en översättning av dessa uppgifter till de franska delgivningshandlingarna.

I *art. 4*, som reglerar sättet för delgivningens verkställande, förutsättes att denna i normala fall sker utan iakttagande av bestämda formaliteter. Framställning om delgivning i den form som är föreskriven i det verkställande landet skall dock efterkommas. I detta sammanhang bör observeras att även i fråga om delgivning av stämning i brottmål den franska lagens formföreskrifter känner såväl delgivning med svaranden personligen som delgivning med representant för honom. I betraktande av att enligt svensk lag (RB 33: 13) stämning i brottmål alltid måste delges med svaranden personligen, även om han befinner sig i utlandet, synes därför en framställning om delgivning i Frankrike av en svensk brottmålsstämning böra åtföljas av begäran om delgivning med svaranden personligen. Visserligen förutsättes att, även vid formlös delgivning enligt huvudregeln i *art. 4*, handlingen överlämnas direkt till den person, för vilken den är avsedd, men någon visshet för att delgivningen icke sker på annat sätt föreligger icke. Såvitt gäller delgivning i Sverige av franska domstolshandlingar är reglerna i *art. 4* fullt förenliga med de interna svenska författningarna. Enligt 2 § 3 mom. kungörelsen den 30 april 1909 angående delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet, skall delgivning genom länsstyrelses försorg ske genom att handlingen överlämnas eller genom postverket översändes till den person som skall mottaga densamma, såvida icke den utländska myndigheten begärt att handlingen skall delgivas i den form som för liknande delgivning är i svensk lag föreskriven eller att visst annat förfarande skall iakttas. För undvikande av postdelgivning av annat slag än det i *art. 4* förutsedda synes utrikesdepartementet vid översändandet av franskt delgivningsärende till länsstyrelse böra underrätta om artikelns föreskrifter angående postdelgivning. Artikelns utformning möjliggör för övrigt för utrikesdepartementet att självt genom posten låta verkställa av fransk myndighet begärd delgivning. I fall där tydlig adress lämnats är ett sådant förfaringsätt stundom tillrådligt med hänsyn till den tidsbesparing som därigenom kan uppnås. Är fråga om stämning, synes dock postdelgivning enligt *art. 4* icke böra ifrågakomma. Skulle svaranden icke lösa ut den rekommenderade försändelsen, blir nämligen denna liggande hos den svenska postanstal-

ten under femton dagar, ankomstdagen oräknad, innan den återställes till avsändaren, med påföljd att en avsevärd del av delgivningsfristen förbrukas (jfr art. 5).

Enligt art. 4 kan beviset om verkställd delgivning utfärdas på tre olika sätt. Endast ett av dessa — intyg om formen och tiden för delgivningen — påkallar myndighets medverkan. De två andra typerna av bevis utgöres av skriftliga erkännanden i olika former om mottagandet av delgivningshandlingen. Bortsett från fall där underskriftens äkthet kan dragas i tvivelsmål, torde sådana erkännanden alltid vara tillfyllest som bevis om behörig delgivning enligt svensk lag. Detsamma kan icke utan vidare sägas om intyg utfärdade av fransk myndighet. Uppenbarligen blir det sålunda, såsom förut påpekats beträffande stämning i brottmål, beroende av intygets innehåll om behörig delgivning skall anses ha blivit verkställd, där den svenska lagen kräver att handlingen överlämnats till vederbörande personligen.

Artikeln andra stycke avser bl. a. fall då person, med vilken delgivning skall ske, vägrat att mottaga handlingen. Redogörelse skall då lämnas för omständigheterna vid delgivningsförsöket och, såvitt möjligt, för skälen för adressatens vägran att mottaga handlingen. Möjligen kan åtagandet i sistnämnda hänseende för svenskt vidkommande komma att föranleda vissa kompletterande föreskrifter i anslutning till reglerna i 4 § i 1909 års kungörelse.

Art. 5 har liksom det motsvarande stadgandet i art. 2 andra och tredje styckena i avtalet angående rättshjälp i civilmål till syfte att bereda personer som befinner sig i Sverige ett visst skydd mot att utan deras vetskap rättegångar mot dem inledes och genomföres i Frankrike, något som på grund av den franska processlagstiftningens delgivningsbestämmelser är möjligt, därest icke ett internationellt avtal lägger hinder i vägen. Skyddsbestämmelsen i fråga har emellertid med hänsyn till olikheterna mellan de båda processtyperna fått utformas på ett annat sätt än i avtalet angående rättshjälp i civilmål. Ett villkor för att bestämmelsen skall träda i tillämpning är sålunda att den som blir tilltalad i Frankrike till vederbörande judiciella myndighet gjort anmälan om sin adress i Sverige. Den svenske bilförare som under resa i Frankrike blivit invecklad i en kollision kan sålunda genom en dylik anmälan i samband med polisutredning på orten komma i åtnjutande av det skydd som art. 5 lämnar. Innebörden härav är att någon dom mot den frånvarande svaranden i intet fall skall kunna fällas, förrän det förflutit en månad efter det att underrättelse om stämningen nått svenska utrikesdepartementet.

Vad därefter angår reglerna om bevisupptagning i art. 6—9, innebär de i art. 6 lämnade föreskrifterna beträffande formen för framställningen och sättet för dess översändande, såvitt gäller framställningens språkdräkt, att man å svensk sida icke krävt full reciprocitet. Franska domstolar äger sålunda översända sina framställningar på det egna språket, medan svenska domstolars framställningar skall tillställas den franske mottagaren på franska eller åtföljas av översättning till detta språk. Bakgrunden härtill är att man i praxis från utrikesdepartementets sida — på grund av franskans sär-

ställning som diplomatspråk — oftast accepterat framställningar från franskt håll utan att kräva översättning till svenska. I sådana fall har utrikesdepartementet som regel översatt den franska texten eller i varje fall gjort en sammanfattning på svenska, innan framställningen sänts vidare till vederbörande svenska domstol. Detta förfaringssätt torde även i framtiden böra få tillämpas. Vad beträffar de översättnings- och kostnadsfrågor som uppstår i samband med svenska framställningar om bevisupptagning i Frankrike, har dessa redan reglerats på ett tillfredsställande sätt i kungörelsen den 31 oktober 1947 med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av lagen den 20 december 1946 om bevisupptagning vid utländsk domstol.

Stadgandet i *art. 7* om tillämpning av *lex fori* vid bevisupptagning överensstämmer med huvudregeln i 5 § lagen den 20 december 1946 om bevisupptagning åt utländsk domstol. Formuleringen avser icke att utesluta bevisupptagning enligt förfarande, som kan vara föreskrivet i det land som påkallar bevisupptagningen, men en förutsättning för att begäran därom skall efterkommas är att lagstiftningen i verkställighetslandet icke uppställer något hinder mot det angivna förfarandet.

De övriga bestämmelserna om bevisupptagning i *art. 8 och 9* föranleder ingen annan kommentar än ett konstaterande att svensk domstols skyldigheter enligt dessa artiklar automatiskt uppfylles genom iakttagande av reglerna i 1946 års lag om bevisupptagning åt utländsk domstol.

Kostnadsbestämmelserna i *art. 10* bygger, liksom motsvarande bestämmelser i avtalet angående rättshjälp i civilmål, på principen att bistånd i form av delgivning eller bevisupptagning skall lämnas utan kostnad av något slag för den stat som påkallat åtgärden. Undantag från principen har endast gjorts beträffande kostnader för medverkan av sakkunnig eller stämningsman, när sådan medverkan begärts. Betydelsen av dessa undantag inskränkes som förut nämnts av en särskild överenskommelse enligt vilken intet krav skall framställas, om det ersättningsgilla beloppet icke överstiger 5 000 francs eller motvärdet i svenska kronor. Genom att beloppet fixerats i en separat överenskommelse i form av skriftväxling kan i framtiden eventuellt önskvärda jämkningar ske utan ändring av själva avtalet.

För principen om kostnadsfrihet talar, vid brottmål liksom vid civilmål, i första hand praktiska skäl. I stort sett torde kostnaderna för rättshjälp å ömse sidor uppväga varandra och en kontoföring skulle i betraktande härav endast innebära en fördyring för båda staterna.

Tillämpningen på svensk sida av *art. 10* och den särskilda överenskommelsen torde förutsätta administrativa föreskrifter.

Det på franskt förslag tillkomna åtagandet i *art. 11, första stycket*, att söka förmå personer i det egna landet att efterkomma kallelser att inställa sig som vittnen eller sakkunniga i det andra landet inskränker sig till en förpliktelse att uppmana vederbörande att hörsamma kallelsen. Någon påföljd vid underlåtenhet att följa uppmaningen är således icke förutsedd. Om någon efter sådan uppmaning inställer sig i det andra landet, skall han erhålla resekostnads- och traktamentsersättning, som åtminstone är likvär-

dig med den som beredes vittnen respektive sakkunniga enligt de i inställeslandet gällande taxorna och reglementena. Då inställelsen är frivillig, kan intet hindra vittnet eller den sakkunnige att betinga sig viss ersättning för sin inställelse. Detta gäller uppenbarligen också vittne eller sakkunnig, som väl delgivits kallelse i vanlig ordning men icke mottagit särskild uppmaning av myndighet i vistelseslandet.

Av större praktiskt och principiellt intresse är stadgandet i *artikelns andra stycke* om straffrättslig immunitet för vittne eller sakkunnig under uppehåll i det land dit han på kallelse frivilligt begivit sig för att höras av domstol. Under viss begränsad tid må inga åtgärder vidtagas mot honom på grund av brott eller straffdom från tiden före avresan till domstolslandet. Goda skäl synes tala för den stadgade immuniteten. Vittne eller sakkunnig, som är medveten om risken av ett åtal eller en straffverkställighet i det land dit han kallats, skulle med största sannolikhet vägra att efterkomma kallelse som icke är förenad med sådan immunitetsrätt. En negativ inställning till vittnets eller den sakkunniges anspråk på fri lejd skulle under sådana förhållanden icke öka domstolslandets möjligheter att lagföra vederbörande utan skulle endast vara till förfång för utredningen i det brottmål, vari denne önskas hörd som vittne eller sakkunnig.

Immunitetsbestämmelsen är till sin art icke ny i svensk rätt. I flertalet svenska utlämningskonventioner från tiden före 1913 års alltjämt gällande utlämningslag återfinnes sålunda ett stadgande om liknande immunitet för person som på kallelse frivilligt begivit sig från det ena konventionslandet till det andra för att höras som vittne i brottmål. Av dessa traktater har numera de flesta upphört att gälla efter uppsägning från svenskt håll, men konventionerna med Danmark, Norge och Belgien, som alla innehåller detta stadgande, är alltjämt i kraft. Konventionsstadgandet synes icke ha lämnat något spår efter sig i den interna svenska lagstiftningen. Icke heller finnes några bestämmelser om sakkunnigs immunitet under angivna omständigheter. Särskild svensk lagstiftning till bekräftelse av stadgandena i de äldre konventionerna och i nu förevarande avtal torde emellertid icke behöva föreslås i betraktande av att hithörande frågor i ett allmännare sammanhang beaktats av straffrättskommittén i dess den 27 april 1953 avgivna förslag till brottsbalk (SOU 1953: 14). I 23 kap. 9 § av detta förslag stadgas sålunda att utan hinder av eljest uppställda regler om svensk strafflags tillämplighet och svensk domstols behörighet skall gälla vad för särskilda fall må följa av överenskommelser med främmande makt eller av allmänt erkända folkrättsliga grundsatser.

I *art. 12 och 13* stadgas skyldighet för de avtalsslutande staterna att hålla varandra underrättade om straffdomar, avkunnade i det egna landet mot det andras medborgare, samt att på begäran översända straffregisterutdrag, som anses erforderliga under pågående förundersökning eller rättegång. Stadgandena är givetvis i främsta rummet motiverade av en strävan att i förekommande fall ge domstolarna i de båda länderna ett säkrare underlag för straffmätning eller för bedömning av lämplig behandling av tilltalade personer. Utbyte av dylika upplysningar med andra länder har för

Sveriges del förutsetts i lagen den 17 oktober 1900 om straffregister, 9 §, som ger Konungen rätt att under förutsättning av ömsesidighet överenskomma därom. Med stöd därav föreligger särskilda överenskommelser med Belgien, Danmark, Finland och Nederländerna. För tillämpningen å svensk sida av nu ifrågavarande överenskommelse erfordras administrativa föreskrifter, i vilka torde böra beaktas det för Frankrikes del vidsträckta medborgarbegreppet enligt nästföljande artikel.

Såvitt angår Frankrike skall enligt *art. 14* såsom medborgare i avtalets mening förstås alla franska medborgare (*nationaux français*), medborgare (*ressortissants*) i Franska Unionen och medborgare (*ressortissants*) i stater och områden, vilka Frankrike företräder på det internationella planet.

Medan sålunda det franska medborgarbegreppet givits en vidsträckt innebörd, har avtalets geografiska tillämpningsområde enligt *art. 15* för Frankrikes del begränsats till att omfatta det europeiska Frankrike och sådana utomeuropeiska områden som har särskilt intim administrativ anknytning till moderlandet. Avtalsförpliktelsen till rättshjälp i form av delgivning eller bevisupptagning består för Sveriges del följaktligen endast i förhållande till judiciella myndigheter inom sålunda angivna delar av det franska statsområdet.

Vad slutligen beträffar det avtalstekniska stadgandet i *art. 16* är endast att konstatera att utformningen därav står helt i överensstämmelse med av Sverige gängse tillämpade principer vid slutandet av internationella avtal.

Sammanfattningsvis torde kunna sägas att de båda nya rättshjälpsavtalen, jämte det att de meddela närmare föreskrifter för de rättsvårdande svenska och franska myndigheternas samverkan, skapar ett skydd mot olägenheter av de franska delgivningsreglerna, som tidigare gjort sig märkbara.

Under åberopande av det sålunda anförda får jag föreslå, att de här bilagda avtalen mellan Sverige och Frankrike rörande ömsesidig rättshjälp i civilmål (bilaga A) samt rörande ömsesidig rättshjälp i brottmål (bilaga B) måtte föreläggas riksdagen, och hemställer alltså

att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att godkänna att ratifikation sker av de båda avtalen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. Rosenblad

Bilaga A

Översättning

Convention entre le Royaume de Suède et la République Française relative à l'aide mutuelle judiciaire en matière civile et commerciale

Sa Majesté le Roi de Suède et le Président de la République Française, désirant, dans les rapports réciproques de leurs deux pays, préciser les modalités d'exécution et la portée de certaines dispositions de la Convention de La Haye du 17 Juillet 1905 sur la procédure civile à laquelle la Suède et la France sont parties, ont décidé de conclure une convention à cet effet et ont nommé pour leurs Plénipotentiaires:

Sa Majesté le Roi de Suède:
Son Excellence M. Westman, Ambassadeur de Suède à Paris,

Le Président de la République Française:
Son Excellence M. Massigli, Ambassadeur de France, Secrétaire Général du Ministère des Affaires Etrangères,

lesquels après avoir échangé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

I

Transmission des actes judiciaires et extra-judiciaires

Article 1er

Les autorités qualifiées des Hautes Parties Contractantes feront effectuer les remises et significations d'actes conformément aux dispositions des articles 2, 3, 4 et 5 de la Convention de La Haye du 17 Juillet 1905 relative à la procédure civile.

Article 2

Si le destinataire refuse de recevoir l'acte qui lui est présenté en application

Avtal mellan Konungariket Sverige och Franska Republiken rörande ömsesidig rättsbjudning i civilmål

Hans Majestät Konungen av Sverige och Franska Republikens President, vilka i förhållandet mellan sina båda länder önska närmare bestämma sättet för tillämpningen och räckvidden av vissa bestämmelser i den av Sverige och Frankrike tillträdde Haagkonventionen den 17 juli 1905 angående civilprocessen, ha beslutat att för detta ändamål ingå ett avtal och ha till sina befullmäktigade ombud utsett,

Hans Majestät Konungen av Sverige,
Sin ambassadör i Paris, Herr Westman,

Franska Republikens President,

Ambassadören Massigli, generalsekretärer i utrikesministeriet,

vilka, efter att ha delgivit varandra sina fullmakter som befunnits i god och behörig form, överenskommit om följande bestämmelser:

I

Delgivning av rättegångshandlingar och andra handlingar

Artikel 1

De Höga Fördragsslutande Parternas vederbörande myndigheter skola låta verkställa överlämnande och delgivning av handlingar i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 2, 3, 4 och 5 i Haagkonventionen den 17 juli 1905 angående civilprocessen.

Artikel 2

Vägrar någon att mottaga handling, som förelägges honom med tillämpning

de l'article 2 de la Convention de La Haye ou si cette remise ne peut être faite pour toute autre raison, l'autorité requise renverra immédiatement l'acte à l'autorité requérante en indiquant le motif pour lequel la remise n'a pu avoir lieu.

La signification sera réputée exécutée à la date de la remise ou du refus de l'acte.

Toutefois la signification des actes établis en France y sera considérée comme ayant été valablement effectuée quinze jours après l'envoi de l'acte par l'autorité diplomatique ou consulaire française aux autorités suédoises compétentes si la remise ou le refus visés à l'alinéa précédent ne sont pas intervenus avant cette date.

Article 3

Les dispositions des articles qui précèdent n'excluent pas la faculté pour les Hautes Parties Contractantes:

1. de faire remettre directement et sans contrainte, par leurs consuls respectifs, les actes judiciaires et extrajudiciaires destinés à leurs propres ressortissants.

En cas de conflit de législation, la nationalité du destinataire de l'acte sera déterminée par la loi du pays où la remise doit avoir lieu.

2. de recourir aux procédures prévues aux paragraphes 1. et 2. de l'article 6 de la Convention de La Haye.

II

Commissions rogatoires

Article 4

Les Hautes Parties Contractantes se reconnaissent réciproquement la faculté de faire exécuter directement et sans contrainte, par leurs agents diplomatiques et consulaires, les commissions rogatoires tendant à l'audition de leurs ressortissants ou à la production de documents par ces derniers. En cas de conflit de législation, la nationalité de la personne à entendre sera déterminée par la loi du pays où la commission rogatoire doit être exécutée.

av artikel 2 i Haagkonventionen, eller kan den av annan orsak icke överlämnas till honom, skall den myndighet som mottagit framställning om åtgärden omedelbart återsända handlingen till den myndighet som gjort framställningen och därvid uppgiva anledningen till att överlämnandet icke kunnat ske.

Delgivningen skall anses verkställd den dag då handlingen överlämnades eller dess mottagande vägrades.

Delgivning av handling, upprättad i Frankrike, skall likväl där anses behörigen verkställd femton dagar efter det att fransk diplomatisk eller konsulär myndighet avsänt handlingen till vederbörande svenska myndighet, såframt icke handlingen enligt föregående stycke överlämnats eller dess mottagande vägrats före denna tidpunkt.

Artikel 3

Genom bestämmelserna i föregående artiklar uteslutes icke de Höga Fördragsslutande Parternas befogenhet

1. att låta sina respektive konsulär direkt och utan tvång överlämna rättgångshandlingar och andra handlingar till medborgare i det egna landet, varvid i händelse av lagkonflikt adressatens medborgarskap skall bedömas enligt lagen i det land där överlämnandet skall ske,

2. att anlita de förfaringsätt som avses i moment 1. och 2. i artikel 6 i Haagkonventionen.

II

Bevisupptagning

Artikel 4

De Höga Fördragsslutande Parterna tillerkänna varandra befogenheten att genom sina diplomatiska eller konsulära tjänstemän direkt och utan tvång låta verkställa handräkningsåtgärder som avse förhör med egna medborgare eller företeende av handlingar genom sådana. I händelse av lagkonflikt bedömes den persons medborgarskap som skall höras enligt lagen i det land där åtgärden skall vidtagas.

Toute convocation mentionnera expressément que la procédure a lieu sans contrainte.

Article 5

Le fait qu'une tentative d'exécution de la commission rogatoire par le moyen prévu à l'article 4 ait échoué par suite d'un refus de comparaître, de déposer ou de produire des documents, ne fera pas obstacle à ce qu'une demande soit faite ultérieurement en conformité de l'article 9 de la Convention de La Haye.

Article 6

Les commissions rogatoires devront être accompagnées d'une traduction dans la langue de l'autorité requise. Cette traduction sera certifiée par un traducteur assermenté ou dont le serment sera reçu conformément aux lois du pays requérant.

Article 7

Les indemnités payées aux témoins seront à la charge de l'Etat requis.

Toutefois, les frais occasionnés par la non comparution volontaire des témoins et les frais d'expertise resteront à la charge de l'Etat requérant.

III

Caution judicatum solvi

Article 8

Les personnes morales constituées dans l'un des deux Pays conformément aux lois de ce Pays bénéficieront, sur le territoire de l'autre, des dispositions des articles 17, 18 et 19 de la Convention de La Haye.

Article 9

Les personnes morales visées à l'article précédent et les personnes physiques ressortissantes de l'une des deux Hautes Parties Contractantes auront, sur le territoire de l'autre, le droit d'exiger,

I kallelse skall uttryckligen angivas, att förfarandet äger rum utan tvång.

Artikel 5

Det förhållandet att försök till sådan bevisupptagning som avses i artikel 4 misslyckats till följd av vederbörandes vägran att inställa sig, att avge utsaga eller att förete handling skall icke utgöra hinder för att framställning senare göres i enlighet med artikel 9 i Haagkonventionen.

Artikel 6

Framställning om bevisupptagning skall vara åtföljd av översättning till det språk som brukas av den myndighet till vilken framställningen är riktad. Översättningen skall vara bestyrkt av edsvuren översättare eller av översättare, som beedigt översättningen i enlighet med lagen i det land varifrån framställningen kommer.

Artikel 7

Vad som utbetalas i ersättning till vittne skall åvila den stat där vittnesförhöret äger rum.

Kostnader, som föranletts av vittnes underlåtenhet att frivilligt inställa sig, skola dock, liksom kostnader för sakkunniga, stanna på den stat som begärt bevisupptagningen.

III

Säkerhet för rättegångskostnader

Artikel 8

Juridiska personer, som bildats i ettdera landet i enlighet med dess lagar, skola i det andra landet åtnjuta de förmåner, om vilka stadgas i artiklarna 17, 18 och 19 i Haagkonventionen.

Artikel 9

Juridiska personer, som avses i föregående artikel, och fysiska personer, som äro medborgare i endera av de fördragsslutande staterna, skola i den andra staten ha rätt att fordra ställande

dans les mêmes conditions que les nationaux eux-mêmes, la caution judiciaire solvi.

av säkerhet för rättegångskostnader under samma förutsättningar som denna stats egna medborgare.

Dispositions finales

Article 10

La présente Convention ne s'applique, en ce qui concerne la République Française, qu'à la France métropolitaine.

Elle pourra, par un simple échange de lettres entre les deux Gouvernements, être étendue aux territoires non métropolitains de la République Française et à ceux qu'elle représente sur le plan international, si la Convention de La Haye du 17 Juillet 1905, relative à la procédure civile, a été préalablement mise en vigueur dans lesdits territoires.

Article 11

La présente Convention ne déroge pas aux dispositions de la Convention de La Haye du 17 Juillet 1905 à laquelle les deux Etats contractants sont et demeurent parties.

Les dispositions de la présente Convention relatives à l'application de la Convention de La Haye du 17 Juillet 1905 s'appliqueront mutatis mutandis à la Convention de La Haye du 1er Mars 1954 dès que celle-ci entrera en vigueur entre les deux Hautes Parties Contractantes.

Article 12

La présente Convention sera ratifiée et entrera en vigueur dès l'échange des instruments de ratification qui aura lieu à Stockholm aussitôt que faire se pourra.

Elle demeurera en vigueur jusqu'à l'expiration d'un délai de six mois à compter du jour où l'une des deux Hautes Parties Contractantes aura déclaré vouloir en faire cesser les effets.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leur sceau.

Fait en double à Paris, le 7 mars 1956.

Slutbestämmelser

Artikel 10

Detta avtal är, i vad avser Franska Republiken, tillämpligt endast på det europeiska Frankrike.

Avtalet kan genom skriftväxling mellan de båda regeringarna göras tillämpligt på Franska Republikens övriga områden och på områden, vilka Franska Republiken företräder på det internationella planet, under förutsättning att Haagkonventionen den 17 juli 1905 rörande civilprocessen dessförinnan satts i kraft för sagda områden.

Artikel 11

Detta avtal rubbar icke bestämmelserna i Haagkonventionen den 17 juli 1905, till vilken de båda fördragsslutande staterna äro och förbliva anslutna.

Detta avtals bestämmelser om tillämpningen av Haagkonventionen den 17 juli 1905 skola, mutatis mutandis, tillämpas på Haagkonventionen den 1 mars 1954, så snart denna konvention träder i kraft mellan de båda Höga Fördragsslutande Parterna.

Artikel 12

Detta avtal skall ratificeras och skall träda i kraft med utväxlingen av ratifikationsinstrumenten, vilken skall äga rum i Stockholm så snart ske kan.

Avtalet skall förbliva gällande till utgången av en sexmånadersfrist räknad från den dag då endera av de Höga Fördragsslutande Parterna förklarat sig vilja försätta avtalet ur kraft.

Till bekräftande härav ha respektive befullmäktigade ombud undertecknat detta avtal och därå anbragt sina sigill.

Som skedde i Paris i två exemplar den 7 mars 1956.

(Underskrifter)

Bilaga B

Översättning

Convention entre le Royaume de Suède et la République Française relative à l'aide mutuelle judiciaire en matière pénale

Sa Majesté le Roi de Suède et le Président de la République Française, désirant régler d'un commun accord entre leurs deux Pays les questions relatives à l'aide mutuelle judiciaire en matière pénale, ont décidé de conclure une Convention à cet effet et ont nommé pour leurs Plénipotentiaires:

Sa Majesté le Roi de Suède:
Son Excellence M. Westman, Ambassadeur de Suède à Paris,

Le Président de la République Française:

Son Excellence M. Massigli, Ambassadeur de France, Secrétaire Général du Ministère des Affaires Etrangères,

lesquels après avoir échangé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1er

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent réciproquement à se prêter l'aide mutuelle judiciaire dans toute affaire pénale considérée par la Partie requise comme ne revêtant pas un caractère politique ou n'étant pas de nature à porter atteinte à sa souveraineté, à sa sécurité ou à son ordre public.

I

Transmission et remise des actes de procédure et des décisions judiciaires

Article 2

Les actes de procédure et les décisions judiciaires destinés à être notifiés aux personnes qui se trouvent sur le ter-

Avtal mellan Konungariket Sverige och Franska Republiken rörande ömsesidig rättshjälp i brottmål

Hans Majestät Konungen av Sverige och Franska Republikens President, vilka önska avtalsmässigt mellan sina båda länder reglera frågor rörande rättshjälp i brottmål, ha beslutat att för detta ändamål ingå ett avtal och ha till sina befullmäktigade ombud utsett,

Hans Majestät Konungen av Sverige,
Sin ambassadör i Paris, Herr Westman,

Franska Republikens President,

Ambassadören Massigli, generalsekretäre i utrikesministeriet,

vilka, efter att ha delgivit varandra sina fullmakter som befunnits i god och behörig form, överenskommit om följande bestämmelser:

Artikel 1

De Höga Fördragsslutande Parterna förplikta sig att lämna varandra bistånd i brottmål, som icke av den Part, vars bistånd begäres, anses vara av politisk natur eller av beskaffenhet att kränka dess suveränitet, medföra fara för dess säkerhet eller strida mot dess allmänna rättsprinciper (ordre public).

I

Översändande och delgivning av rättegångshandlingar och domstolsbeslut

Artikel 2

Rättegångshandlingar och domstolsbeslut avsedda att delgivas personer, som uppehålla sig på endera Fördrags-

ritoire de l'une des Parties Contractantes seront rédigés dans la langue de l'autorité requérante et transmis par la voie diplomatique.

slutande Partens område, skola avfattas på den myndighets språk som begär delgivningen och översändas på diplomatisk väg.

Article 3

Les demandes de notification seront rédigées en langue française ou accompagnées d'une traduction dans cette langue et devront contenir les indications suivantes:

- autorité dont émane l'acte ou la décision,
- nature de l'acte ou de la décision,
- qualification de l'infraction,
- nom de l'inculpé ou du condamné,
- nom et adresse du destinataire.

Article 4

L'Etat requis fera procéder à la notification par simple remise de l'acte ou de la décision au destinataire, soit par la voie administrative, soit par envoi postal sous pli recommandé avec accusé de réception, à moins que l'Etat requérant ne demande expressément que la notification soit faite dans les formes prescrites par la loi de la Partie requise. La preuve de la notification se fera au moyen, soit d'un récépissé daté, signé par le destinataire, soit d'un accusé de réception postal, soit d'une attestation de l'autorité requise constatant le fait, la forme et la date de la notification; l'un ou l'autre de ces documents sera immédiatement transmis à l'Etat requérant par la voie diplomatique.

Si la notification n'a pu avoir lieu, l'Etat requis renverra l'acte à l'autorité requérante par la voie diplomatique en indiquant les raisons qui se sont opposées à cette notification. Si le destinataire a refusé de recevoir l'acte, l'Etat requis précisera, autant que possible, les circonstances et les motifs du refus.

Artikel 3

Framställning om delgivning skall avfattas på franska språket eller vara åtföljd av översättning till detta språk och skall innehålla uppgifter om:

- myndighet från vilken handlingen eller beslutet härrör;
- handlingens eller beslutets art;
- beskrivning av brottet;
- den tilltalades eller dömdes namn;
- adressatens namn och adress.

Artikel 4

Den stat som mottagit framställning om delgivning skall låta verkställa denna genom formlöst överlämnande av handlingen eller beslutet till adressaten antingen på administrativ väg eller genom rekommenderad postförsändelse med mottagningskvitto, såframt icke den stat som gjort framställningen uttryckligen begärt, att delgivningen skall ske i den form som föreskrives i den andra statens lag. Bevis om delgivningen skall lämnas i form av antingen daterat, av adressaten underskrivet erkännande eller postens mottagningskvitto eller intyg av den myndighet som mottagit framställningen utvisande att delgivning skett, formen för delgivningen samt dagen för dess verkställande. Beviset skall omedelbart på diplomatisk väg översändas till den stat som begärt delgivningen.

Därest delgivning icke kunnat ske, skall den stat som mottagit framställningen, på diplomatisk väg återställa handlingen till den myndighet som påkallat åtgärden och därvid uppgiva det hinder som mött för delgivningen. Om adressaten vägrat mottaga handlingen, skall den stat som mottagit framställningen så noggrant som möjligt angiva under vilka omständigheter och av vilka skäl mottagandet vägrats.

Article 5

Les personnes domiciliées dans un des deux Pays ne pourront être condamnées en leur absence par les autorités judiciaires de l'autre Pays, auxquelles elles auront fait connaître leur adresse, avant l'expiration d'un délai d'un mois suivant la remise d'un avis de citation au Gouvernement du pays du domicile.

II

Transmission et exécution des commissions rogatoires

Article 6

Les commissions rogatoires seront décernées par les autorités judiciaires. Elles seront rédigées en langue française ou accompagnées d'une traduction dans cette langue; toutefois le Gouvernement suédois pourra demander la traduction en langue suédoise des documents annexes.

Les commissions rogatoires seront adressées par la voie diplomatique; en cas d'urgence elles pourront être adressées directement:

en Suède, à la Division Juridique du Ministère des Affaires Etrangères,

en France, au parquet de la juridiction territorialement compétente,

à charge pour l'autorité requérante d'en envoyer un double par la voie diplomatique.

Article 7

Les commissions rogatoires seront exécutées conformément à la législation de l'Etat requis et dans la langue de cet Etat.

Article 8

Sur sa demande expresse, l'Etat requérant sera informé en temps utile, par l'Etat requis, de la date et du lieu d'exécution de la commission rogatoire afin que les autorités ou parties intéressées puissent y assister.

Artikel 5

Den som äger hemvist i ettdera landet må ej dömas frånvarande av judiciell myndighet i det andra landet, vilken han underrättat om sin adress, med mindre en månad förlutit sedan underrättelse om stämningen överlämnats till hemvistlandets regering.

II

Översändande av framställningar om bevisupptagning och verkställande därav

Artikel 6

Framställning om bevisupptagning skall beslutas av judiciell myndighet. Den skall vara avfattad på franska språket eller åtföljas av översättning till detta språk, svenska regeringen likväl obetaget att begära översättning till svenska av bilagda handlingar.

Framställning om bevisupptagning skall översändas på diplomatisk väg men må i brådskande fall sändas direkt,

i Sverige till utrikesdepartementets rättsavdelning,

i Frankrike till den i territoriellt hänseende behöriga åklagarmyndigheten (le parquet),

dock att den myndighet som gör sådan framställning skall vara skyldig att sända en kopia därav på diplomatisk väg.

Artikel 7

Bevisupptagning skall verkställas i enlighet med lagstiftningen i den stat som mottagit framställning därom och på dess språk.

Artikel 8

På uttrycklig begäran därom skall den stat som mottagit framställning om bevisupptagning underrätta den andra staten om dagen och platsen för dennas verkställande i så god tid, att vederbörande myndigheter eller parter kunna inställa sig.

Article 9

Les commissions rogatoires exécutées seront, dans tous les cas, renvoyées sans délai par la voie diplomatique, avec les pièces relatives à leur exécution.

Les pièces d'exécution ne seront pas traduites.

Lorsque les commissions rogatoires ne pourront pas être exécutées, l'Etat requis en informera immédiatement l'Etat requérant, par la voie diplomatique, en indiquant les raisons de l'inexécution.

III

Frais

Article 10

La notification des actes de procédure et des décisions judiciaires et l'exécution des commissions rogatoires ne donneront lieu qu'au remboursement des frais entraînés par l'intervention d'experts ou d'officiers ministériels lorsque celle-ci aura été demandée par l'Etat requérant.

IV

Comparution personnelle des témoins et experts

Article 11

Si, dans une cause pénale, la comparution personnelle d'un témoin ou d'un expert est nécessaire, une demande sera adressée, en langue française ou avec une traduction dans cette langue, par la voie diplomatique. Le témoin ou l'expert sera engagé à se rendre à l'invitation qui lui sera faite. Dans ce cas, les indemnités de voyage et de séjour, calculées depuis la résidence du témoin ou de l'expert, seront au moins égales à celles prévues par les tarifs et règlements en vigueur dans le Pays où la comparution devra avoir lieu.

Le témoin ou l'expert, quelle que soit sa nationalité, cité dans l'un des deux Pays et comparaisant volontairement

Artikel 9

Sedan bevisupptagning verkställt, skall i varje särskilt fall besked därom jämte handlingarna rörande verkställigheten utan dröjsmål översändas på diplomatisk väg.

Verkställighetshandlingarna skola icke översättas.

Kan begärd bevisupptagning icke verkställas, skall den stat som mottagit framställningen därom, omedelbart på diplomatisk väg underrätta den stat som påkallat åtgärden och därvid uppge det hinder som mött.

III

Kostnader

Artikel 10

Kostnader för delgivning av rättegångshandlingar och domstolsbeslut eller för bevisupptagning må utkrävas endast såvitt gäller utgifter för sakkunnigs eller stämningmans medverkan, då sådan påkallats av den stat som begärt åtgärden.

IV

Vittnens och sakkunnigas personliga inställelse

Artikel 11

Är vittnes eller sakkunnigas personliga inställelse nödvändig i ett brottmål, skall framställning därom, avfattad på franska språket eller åtföljd av översättning till detta språk, göras på diplomatisk väg. Vittnet eller den sakkunnige skall uppmanas att efterkomma kallelse som utfärdas på honom. Om han gör detta, skall hans ersättning för rese- och uppehållskostnader, beräknade från bostadsorten, vara minst likvärdig med den ersättning som finnes fastställd i gällande taxor och reglementen i det land där inställelsen skall ske.

Vittne eller sakkunnig, som efter att ha mottagit kallelse i ettdera landet frivilligt inställer sig inför domare i

devant les juges de l'autre Pays ne pourra être poursuivi ou détenu pour des faits ou des condamnations de caractère pénal antérieurs à son départ du territoire de l'Etat requis. Cette immunité cessera lorsque le témoin ou l'expert, ayant eu la possibilité de quitter le territoire de l'Etat requérant durant un délai ininterrompu de trente jours après que sa présence n'était plus requise par les autorités judiciaires, sera demeuré néanmoins sur ce territoire.

V

Echange des casiers judiciaires**Article 12**

Les Hautes Parties Contractantes se donneront réciproquement avis des condamnations pénales emportant inscription au casier judiciaire sur leur propre territoire, prononcées par les autorités judiciaires de l'une d'elles à l'encontre des ressortissants de l'autre. Ces avis seront également donnés lorsque le condamné apparaîtra comme étant à la fois le ressortissant des deux Hautes Parties Contractantes.

Ils seront envoyés sans traduction par la voie diplomatique.

Article 13

Les Hautes Parties Contractantes se communiqueront les extraits du casier judiciaire demandés par des magistrats à l'occasion de poursuites judiciaires.

Les demandes et extraits du casier judiciaire seront adressés, sans traduction, par la voie diplomatique et ne donneront lieu au remboursement d'aucuns frais.

VI

Dispositions finales**Article 14**

Au sens de la présente Convention, l'expression «ressortissants» désigne:

1. En ce qui concerne la Suède, les ressortissants suédois.

det andra landet, må icke, oavsett sin nationalitet, lagföras eller kvarhållas för brottslig gärning eller straffdom från tiden före hans avresa från det land där han mottagit kallelsen. Denna immunitet upphör, därest vittnet eller den sakkunnige kvarstannat i det land där inställelsen skett, oaktat han haft möjlighet att lämna landet under en tid av trettio sammanhängande dagar efter det att hans närvaro icke längre påfordrades av de judiciella myndigheterna.

V

Utväxling av straffregisterutdrag**Artikel 12**

De Höga Fördragsslutande Parterna skola underrätta varandra om straffdomar, som av det ena landets judiciella myndigheter avkunnas gentemot det andra landets medborgare och som äro av beskaffenhet att skola införas i det förra landets straffregister. Under rättelse skall lämnas även i fall där den dömde framstår såsom medborgare i båda de fördragsslutande staterna samtidigt.

Underrättelserna skola sändas utan översättning på diplomatisk väg.

Artikel 13

De Höga Fördragsslutande Parterna skola tillställa varandra utdrag ur straffregistret, när domare eller åklagare därom gör framställning med anledning av förundersökning och rättegång i brottmål.

Straffregisterutdrag och framställningar därom skola utan översättning befordras på diplomatisk väg; ersättning för kostnaderna må ej utkrävas.

VI

Slutbestämmelser**Artikel 14**

I detta avtal förstås med uttrycket »medborgare»

1. såvitt angår Sverige, svenska medborgare;

2. En ce qui concerne la France, tous les nationaux français, les ressortissants de l'Union Française et les ressortissants des Etats et territoires dont la France assure la représentation sur le plan international.

Article 15

La présente Convention sera applicable, en ce qui concerne la République Française, à la France métropolitaine, à l'Algérie et aux départements français d'outre-mer.

Elle pourra, par un simple échange de lettres entre les deux gouvernements, être étendue aux autres territoires non métropolitains de la République Française et à ceux qu'elle représente sur le plan international.

Article 16

La présente Convention sera ratifiée et entrera en vigueur dès l'échange des instruments de ratification qui aura lieu à Stockholm aussitôt que faire se pourra.

Elle demeurera en vigueur jusqu'à l'expiration d'un délai de six mois à compter du jour où l'une des deux Hautes Parties Contractantes aura déclaré vouloir en faire cesser les effets.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leur sceau.

Fait en double à Paris, le 7 mars 1956.

2. såvitt angår Frankrike, franska medborgare, medborgare i Franska Unionen och medborgare i stater och områden, vilka Frankrike företräder på det internationella planet.

Artikel 15

Detta avtal är, i vad avser Franska Republiken, tillämpligt på det europeiska Frankrike, Algeriet och de transoceaniska franska departementen.

Avtalet kan genom skriftväxling mellan de båda regeringarna göras tillämpligt på Franska Republikens övriga områden utanför Europa och på områden som Franska Republiken företräder på det internationella planet.

Artikel 16

Detta avtal skall ratificeras och träder i kraft med utväxlingen av ratifikationsinstrumenten, vilken skall äga rum i Stockholm så snart ske kan.

Avtalet skall förbli i kraft till utgången av en sexmånadersfrist räknad från den dag då endera av de Höga Fördragsslutande Parterna förklarat sig vilja försätta detsamma ur kraft.

Till bekräftande härav ha respektive befullmäktigade ombud undertecknat detta avtal och därpå anbragt sina sigill.

Som skedde i Paris i två exemplar den 7 mars 1956.

(Underskrifter)

Bilaga C

Översättning

Internationell konvention angående vissa till civilprocessen hörande ämnen av internationell natur;

avslutad i Haag den 17 juli 1905 och undertecknad för Sveriges del samma dag; ratificerad i Stockholm den 21 april 1909. Ratifikationsinstrumenten deponerade i Haag den 24 april 1909.

Convention relative à la procédure civile

Konvention angående vissa till civilprocessen hörande ämnen

I. Communication d'Actes Judiciaires et Extrajudiciaires**Article 1**

En matière civile ou commerciale, les significations d'actes à destination de personnes se trouvant à l'étranger se feront, dans les Etats contractants, sur une demande du consul de l'Etat requérant adressée à l'autorité qui sera désignée par l'Etat requis. La demande contenant l'indication de l'autorité de qui émane l'acte transmis, le nom et la qualité des parties, l'adresse du destinataire, la nature de l'acte dont il s'agit, doit être rédigée dans la langue de l'autorité requise. Cette autorité enverra au consul la pièce prouvant la signification ou indiquant le fait qui l'a empêchée.

Toutes les difficultés qui s'élèveraient à l'occasion de la demande du consul seront réglées par la voie diplomatique.

Chaque Etat contractant peut déclarer, par une communication adressée aux autres Etats contractants, qu'il entend que la demande de signification à faire sur son territoire, contenant les mentions indiquées à l'alinéa 1er, lui soit adressée par la voie diplomatique.

Les dispositions qui précèdent ne s'opposent pas à ce que deux Etats contractants s'entendent pour admettre la com-

I. Delgivning av judiciella och extrajudiciella handlingar**Artikel 1**

I fråga om delgivning av handlingar, vilka angå rättsförhållanden av civil eller kommersiell natur och äro avsedda att tillställas i utlandet vistande personer, skall för de fördragsslutande staterna gälla, att då begäran om sådan delgivning framställs av konsuln för den stat, å vars sida delgivningen önskas, hos myndighet, som angives av den stat, där begäran framställs, denna begäran skall efterkommas. Framställningen skall angiva, av vilken myndighet handlingen utfärdats, parternas namn och ställning, mottagarens adress samt beskaffenheten av den handling, varom fråga är; och skall framställningen vara avfattad på det språk, som brukas av den myndighet, hos vilken framställningen sker. Samma myndighet har sedermera att till konsuln överlämna den handling, som utvisar att delgivning skett eller det hinder, som därför mött.

Meningsskiljaktighet, som med anledning av sådan framställning uppstått, skall utjämnas på diplomatisk väg.

Det står en var av de fördragsslutande staterna fritt att i särskilt till de övriga riktat meddelande påfordra, att översändandet av sådana framställningar om delgivning inom dess område, vilka i första stycket omtalats, skall ske på diplomatisk väg.

Förestående bestämmelser innefatta ej hinder för två fördragsslutande stater att överenskomma, det direkt skrift-

munication directe entre leurs autorités respectives.

växling mellan myndigheterna i de båda staterna må ske.

Article 2

La signification se fera par les soins de l'autorité compétente de l'Etat requis. Cette autorité, sauf les cas prévus dans l'article 3, pourra se borner à effectuer la signification par la remise de l'acte au destinataire qui l'accepte volontairement.

Artikel 2

Delgivningen skall verkställas genom försorg av vederbörande myndighet i den stat, där begäran därom framställts. Denna myndighet kan, utom i fall, som i artikel 3 avses, inskränka sig till att verkställa delgivningen genom handlingens överlämnande till mottagaren, såvitt denne frivilligt mottager den.

Article 3

Si l'acte à signifier est rédigé, soit dans la langue de l'autorité requise, soit dans la langue convenue entre les deux Etats intéressés, ou s'il est accompagné d'une traduction dans l'une de ces langues, l'autorité requise, au cas où le désir lui en serait exprimé dans la demande, fera signifier l'acte dans la forme prescrite par sa législation intérieure pour l'exécution de significations analogues, ou dans une forme spéciale, pourvu qu'elle ne soit pas contraire à cette législation. Si un pareil désir n'est pas exprimé, l'autorité requise cherchera d'abord à effectuer la remise dans les termes de l'article 2.

Artikel 3

Om den handling, som skall delgivas, är avfattad antingen på det språk, som brukas av den myndighet, hos vilken begäran om delgivningen skett, eller på ett mellan vederbörande stater överenskommet språk eller om handlingen är åtföljd av en översättning till ettdera av dessa språk, skall den anmodade myndigheten, såvitt önskan härom uttalats i den gjorda framställningen, låta delgiva handlingen i den form, som för verkställande av liknande delgivning är föreskriven av lagstiftningen i den stat, myndigheten tillhör, eller i en särskild form, så vitt den icke strider mot samma lagstiftning. Har en sådan önskan icke uttryckts, skall myndigheten först söka verkställa delgivningen på sätt i artikel 2 föreskrivits.

Sauf entente contraire, la traduction prévue dans l'alinéa précédent sera certifiée conforme par l'agent diplomatique ou consulaire de l'Etat requérant ou par un traducteur assermenté de l'Etat requis.

Så vitt ej annat överenskommits, skall riktigheten av den i föregående stycke omförmälda översättning vara bestyrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman i den stat, från vars sida delgivningen begärts, eller av edsvuren översättare i den stat, där delgivningen skall ske.

Article 4

L'exécution de la signification prévue par les articles 1, 2 et 3 ne pourra être refusée que si l'Etat, sur le territoire duquel elle devrait être faite, la juge de nature à porter atteinte à sa souveraineté ou à sa sécurité.

Artikel 4

Verkställandet av delgivning, varom i artiklarna 1, 2 och 3 förmäles, kan icke förvägras, med mindre den stat, inom vars område den skall äga rum, anser den vara av beskaffenhet att kränka dess suveränitet eller medföra fara för dess säkerhet.

Article 5

La preuve de la signification se fera au moyen, soit d'un récépissé daté et légalisé du destinataire, soit d'une attestation de l'autorité de l'Etat requis, constatant le fait, la forme et la date de la signification.

Si l'acte à signifier a été transmis en double exemplaire, le récépissé ou l'attestation doit se trouver sur l'un des doubles ou y être annexé.

Article 6

Les dispositions des articles qui précèdent ne s'opposent pas:

1. à la faculté d'adresser directement par la voie de la poste des actes aux intéressés se trouvant à l'étranger;

2. à la faculté pour les intéressés de faire faire des significations directement par les soins des officiers ministériels ou des fonctionnaires compétents du pays de destination;

3. à la faculté pour chaque Etat de faire faire directement, par les soins de ses agents diplomatiques ou consulaires, les significations destinées aux personnes se trouvant à l'étranger.

Dans chacun de ces cas, la faculté prévue n'existe que si des conventions intervenues entre les Etats intéressés l'admettent ou si, à défaut de conventions, l'Etat sur le territoire duquel la signification doit être faite ne s'y oppose pas. Cet Etat ne pourra s'y opposer lorsque, dans le cas de l'alinéa 1er, numéro 3, l'acte doit être signifié sans contrainte à un ressortissant de l'Etat requérant.

Article 7

Les significations ne pourront donner lieu au remboursement de taxes ou de frais de quelque nature que ce soit.

Toutefois, sauf entente contraire, l'Etat requis aura le droit d'exiger de l'Etat requérant le remboursement des frais occasionnés par l'intervention d'un officier ministériel ou par l'emploi d'une forme spéciale dans les cas de l'article 3.

Artikel 5

Såsom bevis om delgivningen skall gälla antingen ett av mottagaren utfärdat, daterat och legaliserat mottagningsbevis eller ett intyg av myndigheten i den stat, där framställningen blivit gjord, utvisande, att delgivning ägt rum, formen, under vilken den skett, samt dagen för delgivningen.

Har delgivningshandlingen översänts i två exemplar, skall mottagningsbeviset eller intyget tecknas å eller vidfogas det ena av dessa.

Artikel 6

Genom förestående bestämmelser göres ej inskränkning i:

1. befogenheten att översända handlingar med posten direkt till vederbörande i utlandet;

2. befogenheten att verkställa delgivning omedelbart genom kompetenta myndigheter i det land, där delgivningen skall ske;

3. befogenheten för varje stat att låta verkställa delgivning av handlingar till i utlandet befintliga personer genom sina egna diplomatiska eller konsulära tjänstemän.

I varje av dessa fall består en befogenhet endast, då mellan vederbörande stater avslutade överenskommelser sådant medgiva eller då, i brist av sådan överenskommelse, den stat, på vars område delgivningen skall ske, icke motsätter sig densamma. Denna stat kan icke motsätta sig delgivningen, då i det fall, som här ovan under 3. avses, handlingen utan användande av tvångsmedel skall tillställas en undersåte i den stat, från vars sida delgivningen önskas.

Artikel 7

För delgivningar få icke utkrävas avgifter av något som helst slag.

Dock skall, där ej annat överenskomits, den stat, hos vilken begäran om delgivning framställts, äga att av den stat, som begärt delgivningen, utkräva ersättning för kostnader, som föranletts av stämningmäns medverkan vid del-

givningen eller av användandet utav en särskild form i fall, som i artikel 3 omförmäls.

II. Commissions rogatoires

Article 8

En matière civile ou commerciale, l'autorité judiciaire d'un Etat contractant pourra, conformément aux dispositions de sa législation, s'adresser par commission rogatoire à l'autorité compétente d'un autre Etat contractant pour lui demander de faire, dans son ressort, soit un acte d'instruction, soit d'autres actes judiciaires.

Article 9

Les commissions rogatoires seront transmises par le consul de l'Etat requérant à l'autorité qui sera désignée par l'Etat requis. Cette autorité enverra au consul la pièce constatant l'exécution de la commission rogatoire ou indiquant le fait qui en a empêché l'exécution.

Toutes les difficultés qui s'élèveraient à l'occasion de cette transmission seront réglées par la voie diplomatique.

Chaque Etat contractant peut déclarer, par une communication adressée aux autres Etats contractants, qu'il entend que les commissions rogatoires à exécuter sur son territoire lui soient transmises par la voie diplomatique.

Les dispositions qui précèdent ne s'opposent pas à ce que deux Etats contractants s'entendent pour admettre la transmission directe des commissions rogatoires entre leurs autorités respectives.

Article 10

Sauf entente contraire, la commission rogatoire doit être rédigée, soit dans la langue de l'autorité requise, soit dans la langue convenue entre les deux Etats intéressés, ou bien elle doit être accompagnée d'une traduction faite dans une

II. Begäran om handräckning i rättegång

Artikel 8

I mål eller ärende av civil eller kommersiell natur äger judiciell myndighet i en av de fördragsslutande staterna att, med iakttagande av bestämmelserna i landets lagstiftning, hos behörig myndighet i en annan av dessa stater göra framställning om vidtagande av åtgärder till utredning i målet eller ärendet eller av andra till dess behandling hörande åtgärder.

Artikel 9

Dylik framställning skall av konsuln för den stat, från vars sida framställningen skett, överlämnas till myndighet som angives av den stat, där framställningen göres. Denna myndighet har sedermera att till konsuln överlämna den handling, som utvisar att handräckningen verkställts eller det hinder, som därför mött.

Meningsskiljaktighet, som med anledning av sådan framställnings överlämnande uppstått, skall utjämnas på diplomatisk väg.

Det står en var av de fördragsslutande staterna fritt att i särskilt till de övriga riktat meddelande påfordra, att översändandet av framställningar om handräckningar, som skola utföras inom dess område, skall ske på diplomatisk väg.

Förestående bestämmelser utgöra ej hinder för två fördragsslutande stater att överenskomma, det framställningar om handräckning må direkt växlas mellan myndigheterna i de båda staterna.

Artikel 10

Så framt ej annorlunda avtalats, skall framställningen vara avfattad antingen på det språk, som brukas av myndighet, till vilken den är ställd, eller på ett mellan vederbörande stater överenskommet språk eller ock skall framställningen vara

de ces langues et certifiée conforme par un agent diplomatique ou consulaire de l'Etat requérant ou par un traducteur assermenté de l'Etat requis.

åtföljd av en översättning till ettdera av dessa språk, vilken översättning blivit till riktigheten bestyrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman i den stat, varifrån framställningen kommit, eller av edsvuren översättare, tillhörande den stat, där framställningen skett.

Article 11

L'autorité judiciaire à laquelle la commission rogatoire est adressée sera obligée d'y satisfaire en usant des mêmes moyens de contrainte que pour l'exécution d'une commission des autorités de l'Etat requis ou d'une demande formée à cet effet par une partie intéressée. Ces moyens de contrainte ne sont pas nécessairement employés s'il s'agit de la comparution de parties en cause.

L'autorité requérante sera, si elle le demande, informée de la date et du lieu où il sera procédé à la mesure sollicitée, afin que la partie intéressée soit en état d'y assister.

L'exécution de la commission rogatoire ne pourra être refusée que:

1. si l'authenticité du document n'est pas établie;
2. si, dans l'Etat requis, l'exécution de la commission rogatoire ne rentre pas dans les attributions du pouvoir judiciaire;
3. si l'Etat sur le territoire duquel l'exécution devrait avoir lieu la juge de nature à porter atteinte à sa souveraineté ou à sa sécurité.

Article 12

En cas d'incompétence de l'autorité requise, la commission rogatoire sera transmise d'office à l'autorité judiciaire compétente du même Etat, suivant les règles établies par la législation de celui-ci.

Article 13

Dans tous les cas où la commission rogatoire n'est pas exécutée par l'auto-

Artikel 11

Den judiciella myndighet, hos vilken framställningen blivit gjord, är skyldig att efterkomma denna med användande av samma tvångsmedel, som då fråga är om likartad framställning från annan myndighet i den stat, förstnämnda myndighet själv tillhör, eller en begäran, som för dylikt ändamål gjorts av en part. Dock skall skyldighet ej föreligga att använda dessa tvångsmedel i fråga om parts inställelse.

Därest den myndighet, av vilken framställningen gjorts, så fordrar, skall den underrättas om tiden och platsen för den åtgärd, som i anledning av framställningen skall äga rum, på det att part, som så önskar, må vara i tillfälle att därvid tillstådesvara.

Vidtagandet av den begärda åtgärden kan förvägras endast,

1. om handlingens äkthet icke blivit styrkt;
2. om i den stat, till vilken framställningen skett, utförandet av den begärda åtgärden icke tillkommer dömande myndighet;
3. om den stat, inom vars område åtgärden skall verkställas, anser den vara av beskaffenhet att kränka dess suveränitet eller medföra fara för dess säkerhet.

Artikel 12

Därest den myndighet, till vilken framställningen blivit gjord, icke är behörig att vidtaga den begärda åtgärden, skall framställningen, i enlighet med gällande bestämmelser, i tjänsteväg överlämnas till behörig judiciell myndighet i samma stat.

Artikel 13

I alla de fall, då den begärda åtgärden icke vidtagits av den myndighet,

rité requise, celle-ci en informera immédiatement l'autorité requérante, en indiquant, dans le cas de l'article 11, les raisons pour lesquelles l'exécution de la commission rogatoire a été refusée et, dans le cas de l'article 12, l'autorité à laquelle la commission est transmise.

Article 14

L'autorité judiciaire qui procède à l'exécution d'une commission rogatoire appliquera les lois de son pays, en ce qui concerne les formes à suivre.

Toutefois, il sera déferé à la demande de l'autorité requérante, tendant à ce qu'il soit procédé suivant une forme spéciale, pourvu que cette forme ne soit pas contraire à la législation de l'Etat requis.

Article 15

Les dispositions des articles qui précèdent n'excluent pas la faculté pour chaque Etat de faire exécuter directement par ses agents diplomatiques ou consulaires les commissions rogatoires, si des conventions intervenues entre les Etats intéressés l'admettent ou si l'Etat sur le territoire duquel la commission rogatoire doit être exécutée ne s'y oppose pas.

Article 16

L'exécution des commissions rogatoires ne pourra donner lieu au remboursement de taxes ou de frais de quelque nature que ce soit.

Toutefois, sauf entente contraire, l'Etat requis aura le droit d'exiger de l'Etat requérant le remboursement des indemnités payées aux témoins ou aux experts, ainsi que des frais occasionnés par l'intervention d'un officier ministériel, rendue nécessaire parce que les témoins n'ont pas comparu volontairement, ou des frais résultant de l'application éventuelle de l'article 14, alinéa 2.

till vilken framställningen blivit gjord, åligger det denna myndighet att omedelbart därom underrätta den myndighet, från vilken framställningen utgått, samt tillika angiva, därest sådant fall är för handen, som i artikel 11 avses, de skäl, på grund varav åtgärdens vidtagande förvägrats, samt i fall, som i artikel 12 omtalas, till vilken myndighet framställningen blivit översänd.

Artikel 14

Den judiciella myndighet, som vidtager den begärda åtgärden, skall därvid i fråga om de former, som böra iakttas, tillämpa sitt eget lands lagar. Dock skall, där användning av en viss form begärts av den myndighet, som gjort framställningen, denna form iakttas, så framt den icke strider mot lagstiftningen i det land, till vilket framställningen skett.

Artikel 15

Genom bestämmelserna i förestående artiklar upphäves icke den befogenhet, som kan tillkomma stat, att låta handräkningsåtgärder vidtagas direkt av dess diplomatiska eller konsulära tjänstemän, om antingen detta tillvägagångssätt är genom fördrag mellan vederbörande stater medgivet, eller den stat, på vars område åtgärden skall verkställas, icke motsätter sig dess vidtagande.

Artikel 16

För vidtagande av handräkningsåtgärder få icke utkrävas avgifter av något som helst slag.

Dock skall, där ej annat överenskommits, den stat, där åtgärd begärts, äga att av den stat, varifrån framställningen skett, utkräva ersättning för vad till vittnen eller sakkunniga blivit utbetalt ävensom för kostnader, som föranletts av stämningmäns medverkan vid delgivning, när sådan påkallats därav att vittnen icke frivilligt inställt sig, eller för kostnader, som uppstått då bestämmelsen i artikel 14 andra punkten kommit till användning.

III. Caution *judicatum solvi*

Article 17

Aucune caution ni dépôt, sous quelque dénomination que ce soit, ne peut être imposé, à raison soit de leur qualité d'étrangers, soit du défaut de domicile ou de résidence dans le pays, aux nationaux d'un des Etats contractants, ayant leur domicile dans l'un de ces Etats, qui seront demandeurs ou intervenants devant les tribunaux d'un autre de ces Etats.

La même règle s'applique au versement qui serait exigé des demandeurs ou intervenants pour garantir les frais judiciaires.

Les conventions par lesquelles des Etats contractants auraient stipulé pour leurs ressortissants la dispense de la *caution judicatum solvi* ou du versement des frais judiciaires sans condition de domicile continueront à s'appliquer.

Article 18

Les condamnations aux frais et dépens du procès, prononcées dans un des Etats contractants contre le demandeur ou l'intervenant dispensés de la caution, du dépôt ou du versement en vertu soit de l'article 17, alinéas 1 et 2, soit de la loi de l'Etat où l'action est intentée, seront, sur une demande faite par la voie diplomatique, rendues gratuitement exécutoires par l'autorité compétente dans chacun des autres Etats contractants.

La même règle s'applique aux décisions judiciaires par lesquelles le montant des frais du procès est fixé ultérieurement.

Les dispositions qui précèdent ne s'opposent pas à ce que deux Etats contractants s'entendent pour permettre que la demande d'exequatur soit aussi faite directement par la partie intéressée.

III. Parts skyldighet att ställa säkerhet

Artikel 17

Där undersåte i en av de fördragsslutande staterna, med hemvist i någon av dem, är kårande eller mellankommande part vid domstol i en annan av dessa stater, må han icke, på grund av sin egenskap av utlänning eller i följd av saknaden av hemvist eller uppehålls-ort inom landet, förpliktas att ställa borgen eller annan säkerhet, under vad namn det vara må.

Detsamma skall gälla med avseende å skyldighet, som kan åligga kårande eller mellankommande part, att verkställa deposition till täckande av ersättning, vilken skall till domstolen utgå.

Konventioner, varigenom mellan särskilda fördragsslutande stater överenskommits, att undersåtar i det ena landet skola, oavsett deras hemvist, i det andra vara befriade från att ställa säkerhet för rättegångskostnader eller att nedsätta penningar till täckande av ersättning åt domstol, skola fortfarande äga kraft.

Artikel 18

Har i en av de fördragsslutande staterna kårande eller mellankommande part, som antingen på grund av bestämmelserna i artikel 17 första och andra styckena eller i följd av lagstiftningen i den stat, där rättegång varit anhängiggjord, är fritagen från att ställa säkerhet eller verkställa deposition, varom ovan sagts, dömts att betala rättegångskostnader, skall på därom i diplomatisk väg gjord framställning denna dom i en var av de övriga fördragsslutande staterna kostnadsfritt göras av därtill kompetent myndighet verkställbar.

Samma regel gäller med avseende å domstolsbeslut, varigenom rättegångskostnadernas belopp blivit senare bestämt.

Förestående bestämmelser innefatta icke hinder för två fördragsslutande stater att överenskomma, det begäran att erhålla förordnande om verkställighet även må kunna framställas direkt av part.

Article 19

Les décisions relatives aux frais et dépens seront déclarées exécutoires sans entendre les parties mais sauf recours ultérieur de la partie condamnée, conformément à la législation du pays où l'exécution est poursuivie.

L'autorité compétente pour statuer sur la demande d'exequatur se bornera à examiner:

1. si, d'après la loi du pays où la condamnation a été prononcée, l'expédition de la décision réunit les conditions nécessaires à son authenticité;

2. si, d'après la même loi, la décision est passée en force de chose jugée;

3. si le dispositif de la décision est rédigé, soit dans la langue de l'autorité requise, soit dans la langue convenue entre les deux Etats intéressés, ou bien s'il est accompagné d'une traduction, faite dans une de ces langues et, sauf entente contraire, certifiée conforme par un agent diplomatique ou consulaire de l'Etat requérant ou par un traducteur assermenté de l'Etat requis.

Pour satisfaire aux conditions prescrites par l'alinéa 2, numéro 1 et 2, il suffira d'une déclaration de l'autorité compétente de l'Etat requérant constatant que la décision est passée en force de chose jugée. La compétence de cette autorité sera, sauf entente contraire, certifiée par le plus haut fonctionnaire préposé à l'administration de la justice dans l'Etat requérant. La déclaration et le certificat dont il vient d'être parlé doivent être rédigés ou traduits conformément à la règle contenue dans l'alinéa, 2, numéro 3.

IV. Assistance judiciaire gratuite

Article 20

Les ressortissants de chacun des Etats contractants seront admis dans tous les

Artikel 19

Beslut angående rättegångskostnader skall utan parternas hörande förklaras verkställbart, men skall den dömda parten äga den rätt till klagan, som lagstiftningen i det land, där verkställigheten sökes, medgiver honom.

Myndighet, som är behörig att besluta i anledning av framställd begäran om erhållande av verkställighet, skall inskränka sig att undersöka:

1. om, enligt lagen i det land, där domen blivit meddelad, den handling, på grund varav verkställigheten sökes, uppfyller de för dess formella giltighet uppställda villkor;

2. om enligt samma lag domen vunnit laga kraft;

3. om den del av domen, som innefattar själva åläggandet, är avfattad antingen på det språk, som brukas av den myndighet, hos vilken verkställighet sökes, eller på ett mellan vederbörande stater överenskommet språk eller ock är åtföljd av en översättning till ett av dessa språk, vilken, så vitt ej annorlunda avtalats, blivit till riktigheten bestyrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman i den stat, varifrån framställningen skett, eller av edsvuren översättare, tillhörande den stat, där verkställigheten sökes.

Såsom bevis att de i andra stycket under 1. och 2. uppställda förutsättningar äro uppfyllda skall gälla ett av kompetent myndighet i den stat, varifrån framställningen utgått, utfärdat bevis, att domen vunnit laga kraft. Denna myndighets kompetens skall, så fram ej annorlunda avtalats, vara intygad av den högsta myndigheten inom justitieförvaltningen i samma stat. Bevis och intyg, varom nu nämnts, måste vara avfattade eller översatta enligt bestämmelsen under 3. i andra stycket här ovan.

IV. Kostnadsfri rättshjälp

Artikel 20

Undersåtar i en var av de fördragslutande staterna skola i alla andra av

autres Etats contractants au bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite, comme les nationaux eux-mêmes, en se conformant à la législation de l'Etat où l'assistance judiciaire gratuite est réclamée.

Article 21

Dans tous les cas, le certificat ou la déclaration d'indigence doit être délivré ou reçue par les autorités de la résidence habituelle de l'étranger, ou, à défaut de celles-ci, par les autorités de sa résidence actuelle. Dans le cas où ces dernières autorités n'appartiendraient pas à un Etat contractant et ne recevraient pas ou ne délivreraient pas des certificats ou des déclarations de cette nature, il suffira d'un certificat ou d'une déclaration, délivré ou reçue par un agent diplomatique ou consulaire du pays auquel l'étranger appartient.

Si le requérant ne réside pas dans le pays où la demande est formée, le certificat ou la déclaration d'indigence sera légalisé gratuitement par un agent diplomatique ou consulaire du pays où le document doit être produit.

Article 22

L'autorité compétente pour délivrer le certificat ou recevoir la déclaration d'indigence pourra prendre des renseignements sur la situation de fortune du requérant auprès des autorités des autres Etats contractants.

L'autorité chargée de statuer sur la demande d'assistance judiciaire gratuite conserve, dans les limites de ses attributions, le droit de contrôler les certificats, déclarations et renseignements qui lui sont fournis.

Article 23

Si le bénéfice de l'assistance judiciaire gratuite a été accordé au ressortissant d'un des Etats contractants, les significations relatives au même procès qui seraient à faire dans un autre de ces Etats ne pourront donner lieu qu'au remboursement par l'Etat requérant à l'Etat requis des frais occasionnés par l'emploi d'une forme spéciale en vertu de l'article 3.

dessas stater åtnjuta enahanda förmån av kostnadsfri rättshjälp, som i överensstämmelse med gällande föreskrifter i det land, där rättshjälpen sökes, tillkommer landets egna undersåtar.

Artikel 21

I fråga om utlännings medellöshet skall i varje fall bevis utfärdas eller förklaring upptagas av myndighet i hans boningsort eller, om han ej har fast bostad, av myndighet å den ort, där han för tillfället uppehåller sig. I det fall att dessa myndigheter skulle tillhöra annan stat än någon av de fördragsslutande och av dem dylika bevis ej utfärdades eller förklaringar upptoges, må av diplomatisk eller konsulär tjänsteman för det land, utlänningen tillhör, utfärdas bevis eller upptagen förklaring tillerkännas vitsord.

Om sökanden icke uppehåller sig i det land, där rättshjälpen begäres, skall beviset eller förklaringen om hans medellöshet utan avgift legaliseras av en diplomatisk eller konsulär tjänsteman för det land, i vilket handlingen skall företes.

Artikel 22

Myndighet, som äger utfärda fattighedsbevis eller upptaga förklaring om medellöshet, kan hos myndigheter i övriga fördragsslutande stater inhämta upplysningar angående sökandens förmögenhetsvillkor.

Den myndighet, vilken det åligger att besluta över gjord ansökning om kostnadsfri rättshjälp, bibehåller inom gränsen av sin behörighet rätten att pröva de bevis, förklaringar och upplysningar, vilka densamma föreläggas.

Artikel 23

Har fri rättshjälp medgivits undersåte i någon av de fördragsslutande staterna, skola för delgivningar, som hava avseende å samma rättegång och verkställt i en annan av dessa stater, inga andra ersättningar kunna av den stat, där delgivningen söks, utkrävas hos den stat, som begärt delgivningen, än ersättning för kostnader, som genom användningen av en särskild form enligt artikel 3 uppkommit.

Dans le même cas, l'exécution de commissions rogatoires ne donnera lieu qu'au remboursement par l'Etat requérant à l'Etat requis des indemnités payées aux témoins ou aux experts, ainsi que des frais nécessités par l'application éventuelle de l'article 14, alinéa 2.

I fall, som nu sagts, må verkställandet av handräckning i rättegång ej heller föranleda utkrävande mellan staterna av annan ersättning än för belopp, utbetalda till vittnen och sakkunniga, eller för utlägg, som förorsakats genom tillämpning av bestämmelserna i artikel 14 andra stycket.

V. Contrainte par corps

Article 24

La contrainte par corps, soit comme moyen d'exécution, soit comme mesure simplement conservatoire, ne pourra pas, en matière civile ou commerciale, être appliquée aux étrangers, appartenant à un des Etats contractants dans les cas où elle ne serait pas applicable aux ressortissants du pays. Un fait qui peut être invoqué par un ressortissant domicilié dans le pays, pour obtenir la levée de la contrainte par corps, doit produire le même effet au profit du ressortissant d'un Etat contractant, même si ce fait s'est produit à l'étranger.

V. Bysättning

Artikel 24

I mål eller ärende, som ej angår brottslig gärning, må bysättning ej, vare sig såsom exekutionsmedel eller såsom säkerhetsåtgärd, komma till användning på utlänningar, tillhörande någon av de fördragsslutande staterna, annorledes än i de fall, där sådan åtgärd kan användas gentemot landets egna undersåtar. Omständighet, som av en landets egen undersåte, bosatt inom detsamma, kan åberopas såsom grund för upphävande av bysättning, skall medföra samma verkan till förmån för en undersåte av någon av de övriga fördragsslutande staterna även för det fall att samma omständighet inträffat i utlandet.

VI. Dispositions finales

Article 25

La présente Convention sera ratifiée et les ratifications en seront déposées à La Haye, dès que six des Hautes Parties Contractantes seront en mesure de le faire.

Il sera dressé de tout dépôt de ratifications un procès-verbal, dont une copie, certifiée conforme, sera remise par la voie diplomatique à chacun des Etats contractants.

Article 26

La présente Convention s'applique de plein droit aux territoires européens des Etats contractants.

Si un Etat contractant en désire la mise en vigueur dans ses territoires, possessions ou colonies, situés hors de l'Europe, ou dans ses circonscriptions

VI. Slutbestämmelser

Artikel 25

Denna konvention skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skola deponeras i Haag, så snart sex av de höga fördragsslutande parterna äro i tillfälle därtill.

Vid varje deponering av ratifikationsinstrument skall ett protokoll uppsättas, varav en behörigen styrkt avskrift på diplomatisk väg skall tillställas en var av de fördragsslutande staterna.

Artikel 26

Denna konvention skall tillämpas inom de fördragsslutande staternas europeiska områden.

Om en fördragsslutande stat skulle önska densammans försättning i gällande kraft beträffande sina utomeuropeiska områden, besittningar eller kolonier, el-

consulaires judiciaires, il notifiera son intention à cet effet par un acte, qui sera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants. La Convention entrera en vigueur dans les rapports entre les Etats qui répondront par une déclaration affirmative à cette notification et les territoires, possessions ou colonies, situés hors de l'Europe, et les circonscriptions consulaires judiciaires, pour lesquels la notification aura été faite. La déclaration affirmative sera déposée, de même, dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas, qui en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants.

Article 27

Les Etats représentés à la quatrième Conférence de droit international privé sont admis à signer la présente Convention jusqu'au dépôt des ratifications prévu par l'article 25, alinéa 1er.

Après ce dépôt, ils seront toujours admis à y adhérer purement et simplement. L'Etat qui désire adhérer notifie son intention par un acte qui sera déposé dans les archives du Gouvernement des Pays-Bas. Celui-ci en enverra, par la voie diplomatique, une copie, certifiée conforme, à chacun des Etats contractants.

Article 28

La présente Convention remplacera la Convention de droit international privé du 14 novembre 1896 et le Protocole Additionnel du 22 mai 1897.

Elle entrera en vigueur le soixantième jour à partir de la date où tous les Etats signataires ou adhérents de la Convention du 14 novembre 1896 auront déposé

ler inom sina konsulära jurisdiktionsområden, skall denna stat för sådant ändamål tillkännagiva denna sin avsikt uti en handling, vilken skall deponeras i nederländska regeringens arkiv. Ifrågasvarande regering skall på diplomatisk väg tillstålla en var av de fördragsslutande staterna en behörigen styrkt avskrift av sagda handling. Konventionen skall träda i kraft mellan å ena sidan de stater, som besvara detta tillkännagivande med en förklaring om godkännande av detsamma, och å andra sidan de utomeuropeiska områden, besittningar eller kolonier ävensom de konsulära jurisdiktionsområden, med avseende å vilka tillkännagivandet gjorts. Förklaringen om godkännandet skall ävenledes deponeras i nederländska regeringens arkiv, vilken regering på diplomatisk väg skall tillstålla en var av de fördragsslutande staterna en behörigen styrkt avskrift av densamma.

Artikel 27

De stater, som voro representerade vid 4:de konferensen för internationell privaträtt, äga rätt att underteckna denna konvention ända till den i artikel 25 mom. 1 omförmälda tidpunkten för ratifikationsinstrumentens deponerande.

Efter denna tidpunkt skola de alltid äga rätt att utan vidare ansluta sig till densamma. Den stat, som önskar att ansluta sig till konventionen, skall tillkännagiva denna sin avsikt i en skriftlig handling, som skall deponeras i nederländska regeringens arkiv. Denna regering skall på diplomatisk väg tillstålla en var av de fördragsslutande staterna en behörigen styrkt avskrift av sagda handling.

Artikel 28

Denna konvention skall ersätta den internationella privaträttskonventionen av den 14 november 1896 och tilläggsprotokollet av den 22 maj 1897.

Konventionen träder i kraft på den sextionde dagen från den dag, då alla de stater, som undertecknat eller anslutit sig till konventionen den 14 november

leurs ratifications de la présente Convention, et au plus tard le 27 avril 1909.

Dans le cas de l'article 26, alinéa 2, elle entrera en vigueur quatre mois après la date de la déclaration affirmative et, dans le cas de l'article 27, alinéa 2, le soixantième jour après la date de la notification des adhésions.

Il est entendu que les notifications prévues par l'article 26, alinéa 2, ne pourront avoir lieu qu'après que la présente Convention aura été mise en vigueur conformément à l'alinéa 2 du présent article.

Article 29

La présente Convention aura une durée de 5 ans à partir de la date indiquée dans l'article 28, alinéa 2, pour sa mise en vigueur.

Ce terme commencera à courir de cette date, même pour les Etats qui auront fait le dépôt après cette date ou qui auront adhéré postérieurement et aussi en ce qui concerne les déclarations affirmatives faites en vertu de l'article 26, alinéa 2.

La Convention sera renouvelée tacitement de cinq ans en cinq ans, sauf dénonciation.

La dénonciation devra être notifiée, au moins six mois avant l'expiration du terme visé aux alinéas 2 et 3, au Gouvernement des Pays-Bas, qui en donnera connaissance à tous les autres Etats.

La dénonciation peut ne s'appliquer qu'aux territoires, possessions ou colonies, situés hors de l'Europe, ou aussi aux circonscriptions consulaires judiciaires, compris dans une notification faite en vertu de l'article 26, alinéa 2.

La dénonciation ne produira son effet qu'à l'égard de l'Etat qui l'aura notifiée. La Convention restera exécutoire pour les autres Etats contractants.

1896, hava deponerat sina ratifikationsinstrument för nu förevarande konvention och senast den 27 april 1909.

I det fall, som beröres i artikel 26 mom. 2, skall konventionen träda i kraft 4 månader efter dagen för förklaringen om godkännande, och i det fall, som behandlas i artikel 27 mom. 2, på sextionde dagen efter dagen för tillkännagivandet om anslutning till konventionen.

Det är överenskommet att de tillkännagivanden, som omnämns i artikel 26 mom. 2, icke kunna äga rum förr än förevarande konvention i enlighet med mom. 2 av denna artikel trätt i kraft.

Artikel 29

Denna konvention skall gälla i fem år, räknat från den dag, som angives i artikel 28 mom. 2 såsom dagen för dess ikraftträdande.

Denna tid börjar löpa från ovan angivna dag jämväl för de stater, som antingen efter sagda dag verkställt deponeringen av sina ratifikationsinstrument eller senare anslutit sig till konventionen, och gäller denna bestämmelse även för det fall att förklaringar om godkännande i enlighet med artikel 26 mom. 2 avgivits.

Konventionen skall anses, utan vidare tillkännagivande, förnyad för fem år i sänder, därest den icke uppsäges.

Uppsägning skall tillkännagivas för nederländska regeringen minst 6 månader före utgången av de i mom. 2 och 3 angivna tider, och skall nederländska regeringen härom underrätta samtliga de andra staterna.

Uppsägning kan inskränkas till att avse endast utomeuropeiska områden, besittningar eller kolonier ävensom konsulära jurisdiktionsområden, upptagna i ett i enlighet med bestämmelsen i artikel 26 mom. 2 avfattat tillkännagivande.

Uppsägningen äger verkan blott gentemot stat, som notificerat densamma. För övriga stater bibehåller konventionen sin giltighet.